

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Освітній рівень

на тему: Управління фінансовою стійкістю страхової компанії за матеріалами
АТ «Страхова група» «ТАС»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ДРФБС. 016185.01.07.00

Виконала: студентка II курсу, група ФБСмз-20-1 _____ Ілона КУРИГА
Підпис, дата Ім'я, прізвище

Керівник: канд. екон. наук, доцент _____ Катерина ЛАРІОНОВА
Підпис, дата Ім'я, прізвище

Нормоконтроль _____
Підпис, дата Ім'я, прізвище

До захисту допускаю:
Зав. кафедри
д-р. екон. наук, професор

_____ Ніла ХРУЩ
Підпис, дата Ім'я, прізвище

_____ 2021 р.

Хмельницький 2021

Зміст

Вступ	С. 5
1 Теоретичні основи управління фінансовою стійкістю страхової компанії	9
1.1 Сутність та методи визначення фінансової стійкості страхових компаній	9
1.2 Особливості управління фінансовою стійкістю страхових компаній	22
2 Аналітичні аспекти управління фінансовою стійкістю страхової компанії	29
2.1 Оцінка фінансової стійкості страхових компаній України за 2018–2020 роки	29
2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки	40
3 Напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю АТ «Страхова група» «ТАС»	51
Висновки	68
Список використаних джерел	71
Додатки	76

Вступ

Актуальність теми. В умовах нестабільної політичної та економічної ситуації роль страхових компаній дуже висока. Адже вони забезпечують фінансовий захист, накопичення капіталу, розподіл збитків і втрат, вкладення капіталу та його зберігання, сприяючи надійному страховому захисту страхувальників. Одним з основних критеріїв повноцінного виконання страховою компанією цих функцій є її фінансова стійкість. Адже лише фінансово стійкі страхові компанії можуть забезпечити своєчасність та повноту виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками. Фінансова стійкість, як прояв економічного життя, гарантує стабільний розвиток як окремих страхових компаній, так і всієї страхової системи.

На фінансову стійкість страхових компаній впливає безліч різноманітних фінансово-економічних факторів. Проте важливо усвідомлювати, що забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості може не лише подолати будь-які економічні труднощі та перешкоди, а й допомогти підтримувати фінансове становище страхової компанії на належному рівні, щоб вона могла функціонувати та розвиватися. Крім того, чим вища фінансова стійкість, тим більше страховики захищені від можливих і різких змін ринкової кон'юнктури, а отже, тим нижчий ризик банкрутства.

Управління фінансовою стійкістю страхової компанії передбачає об'єктивне визначення її поточного та очікуваного стану, узгоджене управління фінансовими ресурсами страхової компанії та вибір таких управлінських рішень, які сприяють забезпеченню фінансової стійкості.

Теоретичним обґрунтуванням сутності фінансової стійкості страхових компаній присвячено багато праць вітчизняних вчених серед яких: В.Д. Базилевич, І.С. Іванюк, А.В. Палкін, А.О. Бойко, О.А. Гвозденко, О.Д. Вовчак, Н.М. Внукова, Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк, О.І. Барановський, А.М. Єрмошенко, В.М. Олійник, та ін. Дослідженням питання управління фінансовою стійкістю страхових компаній займалися: В.П. Братюк, О.Г. Озерова, О.В. Левкович, В.В. Лойко, М.Ю. Боєва, Я.Ю. Гудачок та інші.

Враховуючи наукові досягнення вітчизняних вчених щодо фінансової стійкості страхових компаній, потрібно відзначити, що багато питань залишаються невирішеними або окреслені лише частково. Тому методологія визначення змісту фінансової стійкості страхової компанії потребує переосмислення. Актуальним питанням постає управління фінансовою стійкістю страхової компанії.

Особлива важливість вирішення цих проблем, їх недостатня науково-прикладна розробка зумовили вибір теми дипломної роботи, уточнили її структуру, мету та завдання.

Метою дипломної роботи є обґрунтування та удосконалення теоретико-методичних підходів і практичних рекомендацій спрямованих на формування системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії.

Для досягнення вказаної мети у роботі були поставлені та вирішені наступні завдання:

- дослідити сутність та методи визначення фінансової стійкості страхових компаній;
- визначити особливості управління фінансовою стійкістю страхових компаній;
- оцінити фінансову стійкість страхових компаній України за 2018–2020 роки;
- проаналізувати фінансово-господарську діяльність АТ «Страхова група» ТАС» за 2018–2020 роки;
- оцінити фінансову стійкість АТ «Страхова група» ТАС» за 2018–2020 роки;
- обґрунтувати напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю страхової компанії за матеріалами АТ «Страхова група» ТАС».

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю страхової компанії як основа її ефективного функціонування.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти управління фінансовою стійкістю страхової компанії в умовах фінансової невизначеності.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дипломної роботи

становить аналіз праць вітчизняних вчених щодо сутності фінансової стійкості страхової компанії.

У роботі використовувалися наступні загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу і синтезу, індукції і дедукції для систематизації принципів забезпечення фінансової стійкості страхової компанії та визначенні факторів впливу на фінансову стійкість страхових компаній; логічного узагальнення для дослідження теоретичних основ управління фінансовою стійкістю страхової компанії; економічного, порівняльного та статистичного аналізу для оцінки фінансової стійкості страхових компаній України і аналізу фінансово-господарської діяльності та оцінки фінансової стійкості АТ «Страхова група» «ТАС»; наукового абстрагування, моделювання для розроблення рекомендацій щодо удосконалення управління фінансової стійкості страхової компанії.

Інформаційну базу роботи складають законодавчі та нормативно-правові акти, офіційні аналітичні матеріали Національного банку України, монографії, наукові періодичні видання економічного профілю, навчальні підручники і посібники, статистичні матеріали, економічна інформація та фінансова звітність АТ «Страхова група» «ТАС».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні теоретичних положень та обґрунтуванні теоретичних підходів до удосконалення управління фінансовою стійкістю страхової компанії з урахуванням ризиків. Наукову новизну дипломної роботи визначають такі положення:

удосконалено:

– визначення поняття фінансової стійкості страхової компанії, як такого стану і якості грошових потоків страховика, за яких він здатен в повному обсязі та в обумовлений період виконувати взяті на себе зобов'язання перед усіма суб'єктами ринку під впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, забезпечувати відновлення своїх фінансових показників до нормативного рівня у разі впливу негативних чинників, що на відміну від існуючих підходів підкреслює пряму залежність фінансової стійкості від фінансових потоків страховика;

– класифікацію детермінантів впливу на фінансову стійкість страхових

компаній, шляхом виокремлення факторів внутрішнього середовища з-поміж яких виділено фінансові та не фінансові, та факторів зовнішнього середовища, які в свою чергу розподілено на економічні, політичні, соціальні та екологічні. На відміну від існуючих, такий підхід дозволяє швидше орієнтуватись у виборі джерела підвищення рівня фінансової стійкості страхової компанії в разі негативної дії певного чинника.

отримали подальший розвиток:

– складові моделі управління фінансовою стійкістю страхової компанії з урахуванням ризиків шляхом виокремлення окремим етапом процесу виявлення, аналізу і оцінювання чинників, які впливають на фінансову стійкість, що дозволяє запровадити додатковий контроль рівня фінансової стійкості страховика і попередити його раптове зниження.

Апробація результатів дослідження. Окремі результати дослідження доповідалися на II Всеукраїнській науково-практичній інтернет конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євро інтеграційної стратегії України» (16 листопада 2021 року), Хмельницький, ХНУ.

Наукові публікації. Основні положення дипломної роботи, які висвітлюють результати дослідження, викладено у одній науковій праці загальним обсягом 0,23 друк. арк.

Структура й обсяг дипломної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що налічує 45 найменувань, додатків. Основний текст роботи висвітлено на 70 сторінках. Дипломна робота містить 21 таблицю, 17 рисунків.

1 Теоретичні основи управління фінансовою стійкістю страхової компанії

1.1 Сутність та методи визначення фінансової стійкості страхової компанії

В умовах нестабільної політичної та економічної ситуації роль страхових компаній дуже висока. Адже вони забезпечують фінансовий захист, накопичення капіталу, розподіл збитків і втрат, вкладення капіталу та його зберігання, сприяючи надійному страховому захисту страхувальників. Одним з основних критеріїв повноцінного виконання страховою компанією цих функцій є її фінансова стійкість. Адже лише фінансово стійкі страхові компанії можуть забезпечити своєчасність та повноту виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками. Фінансова стійкість, як прояв економічного життя, гарантує стабільний розвиток як окремих страхових компаній, так і всієї страхової системи.

Термін «фінансова стійкість» є похідним від англійського «financial stability» (фінансова стабільність). Окремо поняття «стійкість» означає здатність суб'єкта підтримувати властивості чи характеристики на незмінному рівні. Згідно з тлумачним словником Даля «стійкість – це спроможність суб'єкта або предмета вистояти супроти сили, встояти, не поступитися чомусь», а відповідно до словника української мови – «це здатність довго зберігати і проявляти свої властивості, не піддаватися руйнуванню, псуванню» [32, с. 150].

Визначенню сутності поняття «фінансова стійкість страхових компаній» присвячено багато наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених. Однак у науковій літературі немає єдиного визначення поняття «фінансова стійкість страхової компанії».

Розглянемо теоретичні підходи до визначення поняття «фінансова стійкість страхової компанії» у таблиці 1.1.

Отже, проведені дослідження показують, що під фінансовою стійкістю

страхової компанії розуміється стан та якість грошового потоку страхової компанії, за якого вона може своєчасно та комплексно виконувати свої зобов'язання під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «фінансова стійкість страхових компаній»

Автори (джерело)	Трактування
1	2
В.Д. Базилевич [2]	Здатність страховика виконувати взяті зобов'язання за договорами страхування за умови дії несприятливих чинників, а також зміни в економічній кон'юктурі.
І.С. Іванюк [22]	Економічна категорія, що характеризує такий стан його фінансових ресурсів, їхнього розподілу та використання, за якого страхова компанія є платоспроможною та здатною своєчасно й у повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками в умовах негативного впливу зовнішніх чинників, спричинених зміною параметрів середовища у якому воно перебуває, і/або внутрішніх чинників, викликаних реалізацією одного або низки ризиків страховика
А.В. Палкін [34]	Система, що адаптується до змін зовнішнього середовища та має дві ознаки, а саме платоспроможність, тобто можливість розрахуватися за своїми зобов'язаннями, та наявність фінансових ресурсів для розвитку, щоб відповідати можливим змінам зовнішніх умов.
А.О. Бойко [5]	Комплекс дій (фінансового, інвестиційного та організаційного характеру), спрямованих на постійну підтримку балансу між витратами та зобов'язаннями страховика та фінансовими ресурсами, необхідними для їх покриття або виконання, в результаті чого досягається ефективний розвиток страхової компанії, незважаючи на зміну зовнішніх та внутрішніх факторів функціонування економіки.
О. А. Гвозденко [15]	Постійне балансування або перевищення доходів над витратами по страховому грошовому фонду, що формується зі сплачених страхувальниками страхових внесків
О.Д. Вовчак [10]	Здатність страховика виконувати прийняті страхові зобов'язання за договорами страхування та перестраховування

У різних визначеннях сутності фінансової стійкості виділяють три підходи.

Щодо першого підходу, під терміном «фінансова стійкість» застосовують термін «фінансова надійність». Тому О.Д. Вовчак та Н.М. Внукова порівняли ці поняття та охарактеризували фінансову надійність, як «здатність страхової компанії виконувати прийняті страхові зобов'язання за договорами страхування і перестраховування під впливом несприятливих факторів» [9; 11].

Т.А. Говорушко та В.М. Стецюк вважають, що «фінансова надійність є вужчою категорією ніж фінансова стійкість. Адже фінансова надійність не

завжди свідчить про фінансову стійкість страхової компанії» [13].

Ми погоджуємося, що «фінансова надійність» має вужче значення, оскільки надійність проявляється лише тоді, коли страховик виконує свої зобов'язання.

Згідно з другим підходом поняття фінансової стійкості тісно пов'язане поняттям платоспроможності страхової компанії. Адже від її платоспроможності залежить, чи зможе страхова компанія продовжувати успішно працювати.

Щодо подібності та відмінності цих понять в наукових колах досі точаться суперечки. Тому дехто вважає, що основна відмінність цих понять полягає в тому, що платоспроможність є критерієм оцінки фінансового стану у короткостроковій перспективі, а фінансова стійкість страхової компанії в довгостроковій.

У своїй праці І. Ненно відзначає, що «платоспроможність є головною умовою фінансової стійкості страхових компаній, а її характеристикою є формування зобов'язань і ресурсів» [30].

Провідними взаємопов'язаними компонентами фінансової стійкості страхової компанії є надійність, платоспроможність та ліквідність. Ліквідність є основною умовою платоспроможності, що є найбільш важливим критерієм надійності страховика. Разом ці компоненти впливатимуть на формування довіри до страхової компанії та є основою для оцінки його фінансової стійкості. Отже, платоспроможність є основним критерієм для вимірювання фінансової стійкості страхової компанії, оскільки вона є об'єктивним показником для вимірювання поточного фінансового стану страхової компанії, та відображає її здатність виконувати свої зобов'язання.

Згідно третього підходу фінансова стійкість ототожнюється із фінансовою безпекою. Барановський О.І вважає, що саме «фінансова безпека страховика визначає можливість виконання зобов'язань за договором страхування під впливом несприятливих факторів, та змін економічних умов» [4].

До представників третього підходу також належить Єрмошенко А.М., який зазначає, що «при визначенні фінансової безпеки важливу роль відіграє фінансовий стан страхової компанії, що є обов'язковою умовою

збалансованості системи фінансових показників та протистояння внутрішнім та зовнішнім загрозам. Це, у свою чергу, дасть можливість страховим компаніям своєчасно та комплексно виконувати взяті на себе зобов'язання, та сприятиме розвитку страхових компаній» [18].

Як проміжний етап між фінансовою надійністю та фінансовою безпекою фінансову стійкість характеризує Олійник В.М. Тому «фінансова стійкість характеризує забезпечення такого розвитку, при якому створюються всі необхідні фінансові умови для виконання страхових зобов'язань, збереження конкурентної позиції на ринку, а також протистояння дії деструктивних факторів» [33].

Значення «фінансової стійкості страхових компаній обумовлено наступними причинами:

- розвиток страхового ринку в системі макрофінансових відносин сприяє стабільності економічних відносин і соціальної стабільності;
- зміцнення фінансової стійкості страховика позитивно впливає на загальні макроекономічні ринкові відносини;
- на ринок інвестицій впливають страхові компанії, адже саме вони є надійним джерелом фінансового капіталу» [19].

Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній має велике значення для успішного функціонування та стабільності страхового ринку, а також для розвитку та захисту всієї економіки, оскільки:

- страхова компанія є своєрідним стабілізатором ринку, а страхова послуга є соціальною послугою для населення, яка надає питанню забезпечення фінансової стійкості страхової компанії особливе макроекономічне значення;
- страхування – це особливий вид фінансової послуги і частина фондового ринку, що підтверджує необхідність нагляду державних органів за діяльністю страхових компаній.

Для забезпечення фінансової стійкості важливо дотримуватися специфічних і притаманних для неї таких принципів: ліквідності, системності, урегульованості, динамічності, кількісного вимірювання, превентивності, оптимальності та каузальності (рисунки 1.1).

Рисунок 1.1 – Принципи забезпечення фінансової стійкості страхової компанії

Джерело: систематизовано на основі [33]

Рівень фінансової стійкості страховика визначається як за ступенем впливу різних факторів, так і за характером їх впливу, тому перед вивченням та оцінкою впливу фактора на фінансову стійкість компанії необхідно провести їх попередню класифікацію. Класифікація може базуватися на різних ознаках (рисунок 1.2).

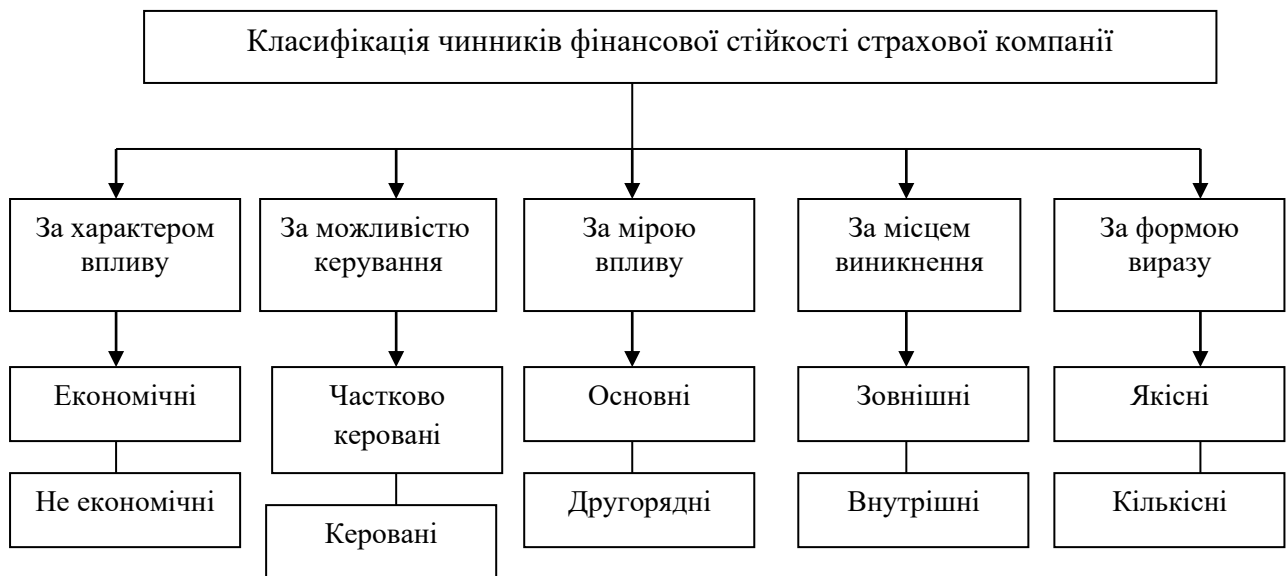

Рисунок 1.2 – Класифікація чинників, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії

Джерело: систематизовано на основі [20, С. 40 – 42; 29, С. 29]

У зарубіжній практиці дуже поширеною є класифікація чинників, що впливають на фінансову стійкість за можливістю управління ними. Виходячи з цієї ідеї, детермінанти фінансової стійкості поділяються на: керовані чинники – ті, які піддаються управлінню; некеровані чинники – ті, які не піддаються управлінню.

Крім того, слід зазначити, що керовані чинники поділяють на:

- «ядро» керованих чинників: страховий продукт та інфраструктура страхової компанії, система страхових тарифів, формування попиту, система організації продажів;
- інші керовані чинники: трудові, фінансові та матеріальні фактори;
- частково керовані ринкові чинники: конкуренція на ринку страхування, ринковий попит, інфраструктура страхового ринку, інновації у страхуванні;
- некеровані ринкові фактори: соціально-етичне оточення, державний устрій, політична система, кон'юнктура світового ринку страхування [39, с. 69].

Незважаючи на класифікаційний поділ усі ці чинники взаємопов'язані, і зміни в одному з них відобразатимуться на всіх інших чинниках.

Невизначеність внутрішніх та зовнішніх факторів негативно впливає на операційну діяльність страхової компанії, що призводить до погіршення її

фінансової стійкості. Тому страхові компанії повинні враховувати якомога більше факторів у своїй господарській діяльності для зміцнення фінансової стійкості. Адже, правильно оцінивши свою фінансову стійкість страхові компанії можуть ефективно управляти своїми ресурсами, мати високий рівень конкурентоспроможності та забезпечити виконання всіх зобов'язань.

Фінансова стійкість є складним поняттям, оскільки включає в себе взаємодію багатьох факторів. Більшість вчених вважає, що на фінансову стійкість страхової компанії в основному впливають розмір власного капіталу, тарифна політика, стабільність страхового портфеля, політика перестраховування, розмір страхових резервів, інвестиційна політика та рівень платоспроможності.

На рисунку. 1.3 показано поділ факторів впливу на фінансову стійкість страхових компаній.

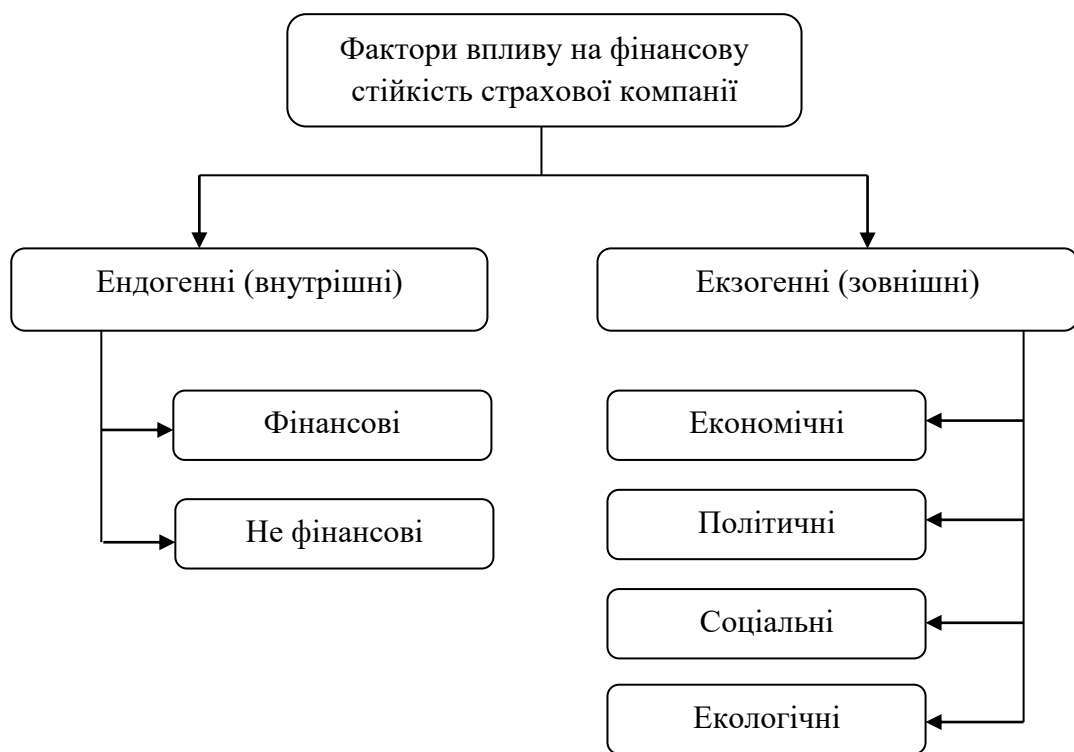

Рисунок 1.3 – Фактори, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії

Усі фактори, які прямо чи опосередковано впливають на фінансову стійкість страхових компаній можна розділити на дві категорії: внутрішні, тобто, які притаманні особисто компанії та зовнішні, які залежать від ситуації в країні та світі.

Ендогенні фактори можна розділити на дві категорії, а саме на групу фінансових факторів та групу не фінансових факторів. У свою чергу, екзогенні фактори можна поділити на економічні, політичні, соціальні та екологічні фактори.

У таблиці 1.2 наведено характеристику кожної групи внутрішніх і зовнішніх факторів.

З таблиці видно, що на фінансову стійкість страхової компанії впливає багато різних факторів, розглянемо кожен набір факторів, визначених раніше більш детально.

Внутрішні фактори безпосередньо впливають як на діяльність страхової компанії так і на її фінансову стійкість. Раніше ми поділяли внутрішні фактори на фінансові та не фінансові. До фінансових факторів можна віднести розмір власного капіталу, оскільки він є гарантією страхових виплат страхувальникам, без інвестованих коштів; структуру стабільності страхового портфеля; тарифну політику як основу забезпечення стабільної діяльності страхової компанії за рахунок збалансованості страхових премій та виплат; склад і рівень страхових резервів; інвестиційну політику, яка є не тільки гарантією оплати страхових виплат, але й основою прибутку страховика; склад та структура витрат; політику перестраховування, рівень капіталізації.

Разом з фінансовими факторами на фінансову стійкість страхових компаній впливають не фінансові фактори, їх ще називають управлінськими.

Не фінансові фактори включають рівень та пріоритетність фінансового менеджменту, кваліфікацію співробітників, принципи корпоративної культури, маркетингову політику, культуру спілкування, тактику та стратегію страхової компанії, організаційну структуру, клієнтську базу, тривалість ринкових операцій, ділову репутацію, а також засновників та їх фінансове становище.

Страхова компанія не може впливати на зовнішні фактори, які складаються із економічних, політичних, соціальних та екологічних факторів, але компанія може їх ідентифікувати, та передбачити їх вплив, щоб зменшити їх негативний вплив.

Таблиця 1.2 – Характеристика груп факторів впливу на фінансову стійкість страхової компанії

Фактори	Група факторів	Види факторів
Внутрішні	Фінансові	<ul style="list-style-type: none"> - обсяг власного капіталу; - структура збалансованості страхового портфеля; - тарифна політика; - склад та рівень страхових резервів; - інвестиційна політика; - склад та структура витрат; - політика перестраховування; - рівень капіталізації;
	Не фінансові	<ul style="list-style-type: none"> - рівень і пріоритети фінансового менеджменту; - кваліфікація персоналу; - принципи корпоративної культури; - маркетингова політика; - кадрова політика; - комунікаційна культура; - тактика та стратегія страхової компанії; - організаційна структура компанії; - обсяг клієнтської бази; - тривалість роботи на ринку; - ділова репутація; - склад засновників та їх фінансовий стан;
Зовнішні	Економічні	<ul style="list-style-type: none"> - рівень інфляції; - динаміка валютних курсів; - порядок інвестування страхових резервів; - рівень конкуренції; - міжнародна економічна ситуація; - умови зовнішньоекономічної діяльності; - стан ринку страхових послуг; - рівень корупції; - грошово-кредитна політика;
	Політичні	<ul style="list-style-type: none"> - політична ситуація в країні; - податкове законодавство; - порядок ліцензування; - антимонопольне законодавство; - регулювання перестрахових операцій; - регулювання страхових тарифів;
	Соціальні	<ul style="list-style-type: none"> - соціально-політична ситуація в країні; - рівень страхової культури; - рівень смертності населення; - рівень захворюваності населення;
	Екологічні	<ul style="list-style-type: none"> - стан навколишнього середовища; - природні та техногенні аварії; - форс-мажорні обставини;

Джерело: систематизовано на основі [19; 20; 23; 43]

Група економічних факторів включає: рівень інфляції; динаміку валютного курсу, порядок інвестування страхових резервів, рівень конкуренції,

міжнародну економічну ситуацію, умови зовнішньоекономічної діяльності, стан страхового ринку, ступінь корупції, монетарну політику.

Група політичних факторів включає багато факторів, пов'язаних із наглядом за страховою діяльністю з боку законодавчого органу, а саме політичну ситуацію в країні, податкове законодавство, процедури ліцензування, антимонопольне законодавство, нагляд за перестраховою діяльністю та регулювання страхових тарифів.

Не менш важливою групою зовнішніх факторів є соціальні фактори, до яких входить суспільно-політична ситуація в країні, рівень страхування, смертність та захворюваність населення.

Останньою групою зовнішніх факторів ми визначили екологічні, тому що вони є частиною страхового випадку, до них відносяться екологічні умови, природні та техногенні аварії, форс-мажорні обставини.

Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній потребує постійного та детального моніторингу діяльності страхових компаній, а також своєчасного реагування керівництва компанії на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Реалізація одного чи кількох факторів створює різні види ризиків. Відповідно до конкретних обставин страхова діяльність стикається з різними ризиками, зокрема:

- стратегічним – тобто, можливість збитку через неправильну стратегію діяльності та необґрунтовані перспективи діяльності страховика;
- ринковим – тобто ризик зміни ринкової вартості або рівня доходності інвестицій;
- страховим – можливість настання несприятливих фінансових наслідків внаслідок неефективної страхової та перестрахової діяльності;
- операційним – невідповідність характеру та обсягу діяльності страховика вимогам законодавства та недостатність функціональних інформаційних та технологічних систем;
- інформаційним – зміни або втрати інформації через збій інформаційної мережі [40].

Фактори, що викликають та визначають певні види ризиків – визначають

їх характер. Тому ступінь ризику залежить від впливу багатьох факторів, як пов'язаних з діяльністю страховика так і не залежних від неї. Вплив цих факторів залежить від особливостей і невизначеності діяльності. Виявлення факторів, що формують ризики, є надзвичайно важливим для формування ефективної системи управління фінансовою стійкістю страхових компаній.

Ми вважаємо, що основними факторами, які можуть сформувати конкретний вид ризику, є: суспільно-політична ситуація; законодавчі зміни; неефективна інвестиційна політика страхової компанії; відсутність власних коштів; розвиток і поява нових інновацій і технологій; нестабільна ринкова вартість інвестиційних активів; некваліфікована оцінка ризику; невиконання зобов'язань; тарифна політика; неточні дані управлінських рішень.

Основною метою діяльності будь-якої страхової компанії є досягнення та підтримання стійкого фінансового стану, який характеризується рядом показників для відображення наявності, розміщення та використання коштів страхової компанії.

Перед оцінкою фінансової стійкості страхової компанії важливо проаналізувати її фінансовий стан. Поєднання фінансового стану та фінансової стабільності є запорукою майбутнього розвитку страхової компанії.

Оцінка фінансової стійкості страхової компанії визначає ефективне співвідношення власного та позикового капіталу в структурі фінансових ресурсів страхової компанії, може забезпечити необхідний стан платоспроможності та ліквідності [7].

Для того, щоб визначити рівень фінансової стійкості страхової компанії, необхідно проаналізувати: абсолютні та відносні показники фінансової стійкості та платоспроможність страхової компанії.

Таблиця 1.3 – Методика розрахунку абсолютних показників фінансової стійкості страхової компанії

Показник	Алгоритм визначення
1	2
Показники наявності джерел формування запасів	
Власні джерела формування запасів	Власний капітал - Необоротні активи

Кінець таблиці 1.3

1	2
Власні та довгострокові позикові джерела формування запасів	(Власний капітал + Довгострокові Зобов'язання) - Необоротні активи
Основні джерела формування запасів	(Власний капітал + Довгострокові Зобов'язання + Короткострокові кредити банків) - Необоротні активи
Показники забезпечення запасів джерелами формування	
Надлишок (+) / нестача(-) власних джерел формування запасів	$E_1 = (\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}) - \text{Запаси}$
Надлишок (+) / нестача (-) власних та довгострокових позикових джерел формування запасів	$E_2 = (\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання} - \text{Необоротні активи}) - \text{Запаси}$
Надлишок (+) / нестача (-) основних джерел формування запасів	$E_3 = (\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Короткострокові кредити банків та позики} - \text{Необоротні активи}) - \text{Запаси}$

Джерело: систематизовано на основі [3, 24]

Розрізняють 4 типи фінансової стійкості:

– абсолютна $E_1 \geq 0$; $E_2 \geq 0$; $E_3 \geq 0$ – свідчить про те, що запаси страховика повністю складаються за рахунок власного капіталу, при цьому страхова компанія може мати високий рівень платоспроможності та незалежності від кредиторів.

– нормальна $E_1 < 0$; $E_2 \geq 0$; $E_3 \geq 0$ – вказує, що страхова компанія застосовує власний капітал та довгострокові зобов'язання і забезпечення для формування запасів, при цьому страховик може мати достатньо високий рівень платоспроможності та забезпечувати зростання рентабельності власного капіталу за рахунок фінансового левериджу.

– нестійка фінансова стійкість $E_1 < 0$; $E_2 < 0$; $E_3 \geq 0$ – означає що для формування запасів поряд із стабільними джерелами страхова компанія використовує кредити і позики, та збільшують рентабельність власного капіталу за рахунок левериджу, але платоспроможність може бути відновлена.

– кризовий фінансовий стан $E_1 < 0$; $E_2 < 0$; $E_3 < 0$ – спостерігається, коли основного джерела недостатньо для формування запасів, тому страхова компанія залучає кредиторську заборгованість у вигляді прострочених платежів. У цьому випадку страхова компанія є неплатоспроможною і може опинитися на межі банкрутства.

Разом з аналізом абсолютних показників варто здійснювати оцінку і відносних показників фінансової стійкості (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 – Методика розрахунку відносних показників фінансової стійкості страхової компанії

Показники	Методи Розрахунку	Нормативне значення	Характеристика
1	2	3	4
Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$	$\geq 0,5$	показує, яку частину у структурі джерел фінансування страхової компанії складає власний капітал.
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Активи}}$	$< 0,5$	показує частку зобов'язань у структурі джерел фінансування
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}}$	$1 \leq K \leq 2$	показує скільки активів припадає на 1 грн власного капіталу
Коефіцієнт фінансової стійкості	$\frac{\text{Власний капітал} + \text{ДЗ}}{\text{Активи}}$	0,75 – 0,9	показує частку стабільних джерел у структурі джерел фінансування
Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}$	< 1	характеризує кількість залученого капіталу в розрахунку на 1 грн власного капіталу і визначається як відношення залученого капіталу до суми власного
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{ВОК}}{\text{Власний капітал}}$	0,3 – 0,5	показує якою часткою власного капіталу страхова компанія може вільно маневрувати, тобто вкладати в оборотні активи
Коефіцієнт забезпечення запасами	$\frac{\text{ВОК}}{\text{Запаси}}$	0,5 – 0,8	показує, яка частка запасів сформована за рахунок власного оборотного капіталу

Джерело: систематизовано на основі [3]

Одним із основних показників фінансової стійкості страхової компанії є її платоспроможність. Відповідно до Закону України «Про страхування», платоспроможність страхової компанії визначається такими показниками:

1. Фактичний запас платоспроможності = Активи – Нематеріальні активи – Зобов'язання
2. Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює види

страхування інші, ніж страхування життя, на будь-яку дату дорівнює більшій з визначених величин:

– $\text{НЗП1} = 0,18 \cdot (\text{страхові премії} - 0,5 \cdot \text{страхові премії, передані у перестраховування})$

– $\text{НЗП2} = 0,26 \cdot (\text{страхові виплати} - 0,5 \cdot \text{страхові виплати, компенсовані перестраховиками})$ [1].

Визначення платоспроможності страховика, який здійснює страхування життя :

– Фактичний запас платоспроможності = Валюта балансу - Нематеріальні активи - Сума зобов'язань;

– Нормативний запас платоспроможності = Загальна величина резерву довгострокових зобов'язань 0,05 [1].

Фактичний запас платоспроможності повинен перевищувати розрахунковий нормативний запас платоспроможності на будь – яку дату. Чим більшим є перевищення, тим вищою є платоспроможність страхової компанії. При цьому, нормативний запас платоспроможності відображає мінімальний розмір власних коштів, які повинна мати страхова компанія із врахуванням прийнятих зобов'язань, а фактичний запас відображає наявний обсяг вільних коштів страховика.

1.2 Особливості управління фінансовою стійкістю страхових компаній

Управління фінансовою стійкістю страховика передбачає об'єктивне визначення його поточного та бажаного стану, узгоджене управління фінансовими ресурсами страхової компанії та вибір таких управлінських рішень, які сприяють забезпеченню фінансової стійкості страховика.

Як і будь-яке інше управління, управління фінансовою стійкістю страхової компанії базується на певних складових.

Складові управління фінансовою стійкістю страхової компанії – це сукупність елементів, що впливають на процес прийняття та реалізації

управлінських рішень пов'язаних із фінансовою стійкістю страхової компанії.

Система зовнішньої оцінки та нагляду за фінансовою стійкістю страхових компаній включає:

– державний нагляд за страховими компаніями. Серед всіх відповідних нормативних актах можна виділити ті, що безпосередньо впливають на елементи фінансової стійкості страхової компанії і ті, які здійснюють нагляд за діяльністю всієї страхової компанії, оскільки фінансова стійкість є фундаментальною характеристикою страхової компанії.

– ринковий механізм регулювання діяльності страхових компаній.

– система зовнішньої оцінки та рейтинг фінансової стійкості страхових компаній (рейтингові агентства, державні органи всіх рівнів, кредитні агентства, зовнішні аудитори, різні учасники фондового ринку тощо).

Система методів управління фінансовою стійкістю страхових компаній будуть представлені у вигляді рисунка 1.4.

Важелі, які використовують для управління фінансовою стійкістю страхової компанії, слід розділити на загальні (характерні для загального фінансового механізму організації: ціна, прибуток, грошовий потік, внутрішня стратегія компанії, інвестиційний портфель) та специфічні (актуальні для механізму управління фінансовою стійкістю страхової компанії: страхові резерви, власний капітал, страховий тариф, страхова сума, франшиза, страховий портфель, запас платоспроможності) [17; 31].

Серед інструментів управління фінансовою стабільністю страхових компаній слід розрізняти загальні (платіжні, кредитні, депозитні інструменти, інструменти інвестування) та специфічні (страхові договори, страхові поліси, договори перестраховування, внутрішні фінансові звіти, перестрахові премії).

Основними засадами, що впливають з відносин управління та визначають вимоги до системи, структур та організації процесу управління є принципи управління.

Серед принципів, що стосуються управління фінансовою стійкістю страхових компаній, виділяють чотири групи принципів:

- загальні принципи менеджменту,
- принципи фінансового менеджменту,
- принципи ризик-менеджменту,
- специфічні принципи управління фінансовою стійкістю страхових компаній (рисунок 1.5).

Рисунок 1.4 – Методи управління фінансовою стійкістю страхової компанії

Загальні принципи менеджменту засновані на принципах, встановлених Анрі Файолем, і принципах управління, встановлених авторами, які перетинаються між собою: поділ праці; повноваження; дисципліна; єдиноначальність; єдність напрямку; субординація; винагорода; централізація / децентралізація; вертикаль влади; порядок; рівність; стабільність; корпоративний дух.

На думку В.П. Братюка «другим набором принципів, які є важливими для управління фінансовою стійкістю страхових компаній, є принципи фінансового менеджменту, які включають в себе:

- інтегрування з комплексною системою управління страховими установами;
- складність прийняття управлінських рішень;
- плановість і систематичність при розробці управлінських рішень;
- високий динамізм фінансового управління;
- варіативність методів прийняття персональних управлінських рішень;
- орієнтація на стратегічні цілі розвитку страхових компаній» [45].

Через особливість страхових компаній принципи ризик-менеджменту є особливо важливими для управління фінансовою стійкістю страхових компаній. До них відносять: принцип лояльності до ризику, принцип прогнозування, принцип страхування, принцип резервування, принцип мінімізації втрат і максимізації доходів, принцип моніторингу ризикового спектра страхової компанії, принцип систематичного ознайомлення персоналу з картою ризику та інші.

Принцип лояльності до ризику означає, що керівництво страхової компанії повинно розглядати ризик як неминучу об'єктивну умову діяльності. Тому основним завданням менеджменту є не лише уникнення ризиків, а й вміння керувати ними з найвищою ефективністю.

Принцип страхування означає, що страховик повинен використовувати механізм перестрахування, щоб гарантувати повне чи часткове погашення можливих збитків внаслідок непередбачених катастрофічних подій. Тому будь-який договір страхування, який передбачає можливість великої суми страхової

виплати, страховик повинен бути перестрахований страховою компанією, щоб уникнути можливості зниження фінансової стійкості страхової компанії через одночасну необхідність виконання зобов'язань перед страхувальником. .

Рисунок 1.5 – Принципи управління фінансовою стійкістю страховика

Джерело: систематизовано на основі [6; 14, С. 11–12]

Принцип резервування передбачає, що страхові компанії створюють резервний фонд за кожним видом страхування. Відповідно до принципу мінімізації втрат і максимізації доходів керівництво страхових компаній має використовувати раціонально доступні фінансові ресурси: з одного боку,

інвестувати їх в активи з низьким ризиком, які можуть приносити стабільний дохід, з іншого боку, намагатися максимізувати дохідність, інвестуючи в активи з більш високим ризиком. Реалізація цього принципу не тільки сприяє підвищенню ефективності управління фінансовою стійкістю страхових компаній, а й сприяє підвищенню фінансової діяльності всієї компанії.

Також управління фінансовою стійкістю страхових компаній має базуватися на специфічних принципах. До яких належать: принцип визнання фінансової стійкості як основної цінності; принцип усвідомлення необхідності управління фінансовою стійкістю; принцип врахування особливостей страхової компанії при управлінні фінансовою стійкістю; принцип врахування взаємозв'язку між рівнем фінансової стійкості та досягненням цілей функціонування страхової компанії; принцип врахування інтервалу часу; принцип ранжування чинників; принцип підтримки певного рівня фінансової стійкості.

Принцип визнання фінансової стійкості є основною цінністю страхових компаній. Вдале управління фінансовою стійкістю страхової компанії можливе тільки тоді, коли керівництво компанії та її співробітники усвідомлять важливість цього питання як для зовнішніх структур, так і для самої страхової компанії, та неможливість існування організації без підтримування відповідного рівня фінансової стійкості.

Принцип усвідомлення необхідності управління фінансовою стійкістю страхової компанії є логічним продовженням попереднього принципу, тому що крім визнання фінансової стійкості як основної цінності та дотримання вимог законодавства керівництво страхової компанії має визнати необхідність її управління. Принцип врахування особливостей страхової компанії при управлінні фінансовою стійкістю. При управлінні фінансовою стійкістю страхової компанії необхідно враховувати особливості страхової компанії, тобто види страхування страхової компанії, національний ринок, на якому працює компанія, структуру активів страхової компанії та резерви, які повинна сформувати страхова компанія. Цей принцип особливо важливий сьогодні,

коли страхові компанії стають все більш професійними. З огляду на різну спеціалізацію окремих видів страхування, що зумовлюють відмінності в законодавчій базі, загальних характеристиках управління та фінансовій стійкості страхових компаній, керівництво страхової компанії має адаптувати загальну модель управління фінансовою стійкістю страхової компанії до особливостей конкретної компанії.

Принцип врахування взаємозв'язку між рівнем фінансової стійкості та досягненням цілей функціонування страхової компанії полягає в тому, що якщо фінансова стійкість страхової компанії нестабільна або має тенденцію до зниження, то страхова компанія не зможе досягти своїх цілей.

Принцип врахування інтервалу часу при оцінці фінансової стійкості страхової компанії. Оскільки показник фінансової стійкості безпосередньо пов'язаний з періодом часу, то при його оцінці необхідно обов'язково враховувати фактор часу.

Принцип ранжування чинників, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії, означає, що роль різноманітних детермінантів, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії, можна виразити через роль основних факторів, що забезпечують фінансову стійкість.

Принцип взаємозв'язку між ефективністю діяльності структурних підрозділів страхової компанії та її фінансовою стійкістю. Цей принцип підкреслює, що загальна фінансова стійкість страхової компанії безпосередньо залежить від фінансової стійкості всіх її структурних підрозділів. Тому керівництво кожним структурним підрозділом страхової компанії має керувати фінансовою стійкістю у межах своєї відповідальності. Принцип підтримки певного рівня фінансової стійкості. Керівництву страхової компанії слід визначити дотримання деяких показників, параметрів, індикаторів, підтримка контрольних значень які будуть вказувати на належний рівень фінансової стійкості, і навпаки – порушення еталонних значень яких буде сигналізувати про існування проблем з підтримкою фінансової стійкості страховиком та необхідністю вживання певних заходів.

2 Аналітичні аспекти управління фінансовою стійкістю страхової компанії

2.1 Оцінка фінансової стійкості страхових компаній України за 2018–2020 роки

В умовах фінансової глобалізації та інтеграції фінансова і економічна стійкість страховика є головним пріоритетом економічної політики країни, оскільки від цього залежить макроекономічна стабільність та економічне зростання в майбутньому. У сучасних ринкових умовах значно підвищуються вимоги до фінансової стійкості страхових компаній.

Досить важливою комплексною оцінкою роботи страхової компанії є фінансова стійкість, оскільки вона визначається великою кількістю взаємозалежних факторів і відображає довгостроковий фінансовий стан страхової компанії. Фінансова стійкість розглядається потенційними страхувальниками як один з основних показників вибору страхової компанії, тому забезпечення фінансової стійкості страхової компанії є однією з пріоритетних умов і методів її діяльності.

Дослідження ринку страхових послуг показує, що протягом 2020 року (порівняно з аналогічним періодом 2019 року), ринок страхових послуг посідає друге місце за ринковою вартістю серед інших небанківських фінансових ринків. На кінець 2020 року загальна кількість страхових компаній становила 210, у тому числі 20 компаній – СК “Life” та 190 компаній СК "non-Life" (станом на кінець 2019 року – 233 компанія, у тому числі 23 компанії СК "Life" та 210 компаній СК "non-Life"). Продовжує зменшуватися кількість страхових компаній, так на кінець 2020 року кількість страхових компаній зменшилася на 71 СК, або на 25,27% порівняно з 2018 роком. (таблиця 2.1).

За даними таблиці 2.1, бачимо, що кількість страхових компаній України у 2020 році зменшилася на 23 страхові компанії порівняно з аналогічним періодом 2019 року.

Таблиця 2.1 – Кількість страхових компаній на страховому ринку України за 2018–2020 роки.

Кількість страхових компаній	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення, 2020 / 2018	
				абсолютне (+, -)	відносне, %
Загальна кількість	281	233	210	-71	-25,27
в т.ч. СК "non-Life"	251	210	190	-61	-24,30
в т.ч. СК "Life"	30	23	20	-10	-33,33

Джерело: систематизовано на основі [38, 39]

З таблиці 2.2 видно, що у 2020 році порівняно із 2018 роком кількість укладених договорів страхування зменшилася на 152 961 тис. одиниць або на 55,92% (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка основних показників діяльності страхового ринку України за 2018–2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп приросту,%	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Кількість укладених договорів страхування тис. од.	273 537,50	270 363,80	120 576,50	-1,16	-55,40
Валові страхові премії млн грн	49 367,50	53 001,20	45 184,90	+7,36	-14,75
Валові страхові виплати, млн грн	12 863,40	14 338,30	14 852,70	+11,47	+3,59
Рівень валових виплат, %	26,10	27,1	32,90	+3,83	+21,40
Чисті страхові премії	34 424,30	39 586	40 350,20	+14,99	+1,93
Чисті страхові виплати	12 432,60	14 040,50	14 451,90	+12,93	+2,93
Рівень чистих виплат, %	36,10	35,5	35,80	-1,66	+0,85
Сплачено на перестраховання	17 940,70	16 713,40	40 350,20	-6,84	+141,42
Виплати компенсовані страховикам	2 459,00	2 508,20	14 451,90	+2,00	+476,19
Отримані страхові премії від перестраховальників-нерезидентів	48,40	56,8	641,00	+17,36	+1028,52
Виплати компенсовані перестраховальникам-нерезидентам	44,40	8,9	338,8	-79,95	+3706,74
Величина страхових резервів	26 975,60	29 558,80	34 192,10	+9,58	+15,67
Загальні активи	63 493,30	63 866,80	64 925,20	+0,59	+1,66
Активи, визначені відповідно до статті 31 ЗУ "Про страхування"	40 666,50	44 609,90	46 113,60	+9,70	+3,37

Джерело: систематизовано на основі [38, 39]

Найважливішим фінансовим важелем у діяльності страхових компаній є страхові премії та виплати. Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників за 2020 рік, становили 45 184,9 млн грн, що на 7 816,3 млн грн менше порівняно з 2019 роком та на 4 182,6 млн грн менше порівняно з 2018 роком.

Чисті страхові премії за 2020 рік становили 40 350,2 млн грн, що становить 89,3% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 2019 рік становили 39 586 млн грн, або 74,7% від валових страхових премій (рисунок 2.1).

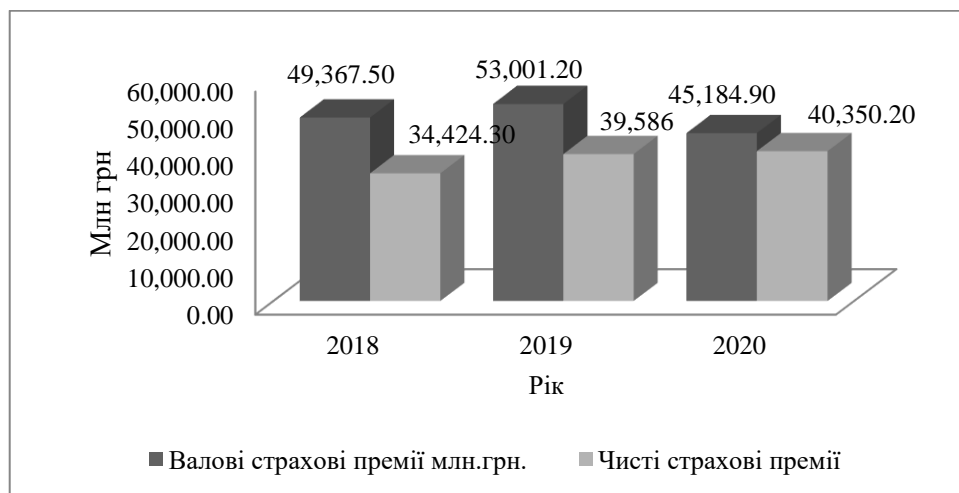

Рисунок 2.1 – Динаміка страхових премій страхових компаній України за 2018–2020 роки

Структура валових та чистих страхових премій за 2019–2020 роки проаналізована в таблиці 2.3

Приріст чистих страхових премій за 2020 рік (+1,9% або 764,2 млн грн) відбувся по таким видам страхування: автострахування (+15,0% або 2 071,8 млн грн), медичне страхування (+19,0% або 809,4 млн грн), страхування життя (+8,5% або 393,1 млн грн), авіаційне страхування (+9,5% або 52,2 млн грн). Водночас, зменшилися чисті страхові виплати зі страхування майна (-5,5 або 192,6 млн грн), страхування фінансових ризиків (-8,4% або 181,4 млн грн), страхування відповідальності перед третіми особами (-29,3% або 417,3 млн грн), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (-15,0% або

325,9 млн грн), страхування від нещасних випадків (-11,9% або 175,6 млн грн), страхування вантажів та багажу (-5,4% або 77,8 млн грн), страхування медичних витрат (-38,6% або 651,3 млн грн), страхування кредитів (-29,3% або 107,2 млн грн), інші види страхування (-20,5% або 433,2 млн грн).

Таблиця 2.3 – Структура валових та чистих страхових премій страхових компаній України за 2019–2020 роки

Види страхування	Страхові премії, млн грн.				Темпи приросту, %	
	Валові	Чисті	Валові	Чисті	валових премій	чистих премій
	2019		2020		2020/2019	
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	15 110,20	13 801,20	15 972,90	15 873	5,7	15,0
Страховання життя	4 624,00	4 624,00	5 463,80	5 017,10	18,2	8,5
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	4 470,30	4 268,80	5 300,50	5 078,20	18,6	19,0
Страховання майна	6 604,80	3 518,40	4 288,20	3 325,80	-35,1	-5,5
Страховання фінансових ризиків	4 397,60	2 151,20	2 998,50	1 969,80	-31,8	-8,4
Страховання відповідальності перед третіми особами	2 238,70	1 424,30	1 281,60	1 007,00	-42,8	-29,3
Страховання від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	4 746,30	2 173,60	2 655,30	1 847,70	-44,1	-15,0
Страховання від нещасних випадків	1 872,20	1 475,30	1 595,90	1 299,70	-14,8	-11,9
Страховання вантажів та багажу	2 835,00	1 432,30	1 690,60	1 354,50	-40,4	-5,4
Страховання медичних витрат	1 885,50	1 685,90	1 110,50	1 034,60	-41,1	-38,6
Авіаційне страхування	703,7	551,1	669,2	603,3	-4,9	9,5
Страховання кредитів	1 102,30	366,3	349,9	259,1	-68,3	-29,3
Інші види страхування	2 410,60	2 113,60	1 808,00	1 680,40	-25,0	-20,5
Всього	53 001,20	39 586,00	45 184,90	40 350,20	-14,7	1,9

Джерело: систематизовано на основі [38, 39]

У структурі страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за видами страхування станом на 31.12.2020 найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 15 873,0 млн грн. (або 39,3%) (станом на 31.12.2019 даний показник становив 13 801,2 млн грн (або

34,9%)); страхування життя – 5 017,1 млн грн (або 12,4%) (станом на 31.12.2019 – 4 624,0 млн грн (або 11,7%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 5 078,2 млн грн (або 12,6%) (станом на 31.12.2019 – 4 268,8 млн грн (або 10,8%)); страхування майна – 3 325,8 млн грн (8,2%) (станом на 31.12.2019 даний показник становив 3 518,4 млн грн (або 8,9%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 1 847,7 млн грн (або 4,6%) (станом на 31.12.2019 – 2 173,6 млн грн (або 5,5%)); страхування фінансових ризиків – 1 969,8 млн грн (або 4,9%) (станом на 31.12.2019 – 2 151,2 млн грн (або 5,4%)); страхування медичних витрат – 1 034,6 млн грн (або 2,6%) (станом на 31.12.2019 – 1 685,9 млн грн (або 4,3%)); страхування від нещасних випадків – 1 299,7 млн грн (або 3,2%) (станом на 31.12.2019 – 1 475,3 млн грн (або 3,7%)); страхування вантажів та багажу – 1 354,5 млн грн (або 3,4%) (станом на 31.12.2019 – 1 432,3 млн грн (або 3,6%)); страхування відповідальності перед третіми особами – 1 007 млн грн (або 2,5%) (станом на 31.12.2019 – 1 424,3 млн грн (або 3,6%)).

Перерозподіл у структурі чистих страхових премій станом на 31.12.2020 порівняно з аналогічним періодом 2019 року відбувся на користь таких видів страхування, як: медичне страхування (з 10,8% до 12,6%), страхування життя (з 11,7% до 12,4%), автострахування (з 34,9% до 39,3%). При цьому, у структурі чистих страхових премій відбулося зменшення з наступних видів страхування: страхування майна (з 8,9% до 8,2%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (з 5,5% до 4,6%), страхування фінансових ризиків (з 5,4% до 4,9%), страхування медичних витрат (з 4,3% до 2,6%), страхування від нещасних випадків (з 3,7% до 3,2%), страхування вантажів та багажу (з 3,6% до 3,4%), страхування відповідальності перед третіми особами (з 3,6% до 2,5%).

Розмір валових страхових виплат за 2020 рік становив 14 852,7 млн грн, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – 14203 млн грн (або 95,6%), зі страхування життя – 649,7 млн грн (або 4,4%).

Валові страхові виплати за 2020 рік збільшилися на 3,59% (до 14 852,7 млн грн) порівняно з аналогічним періодом 2019 року, чисті страхові виплати збільшилися на 2,93% і становили 14 451,9 млн грн (рисунок 2.2).

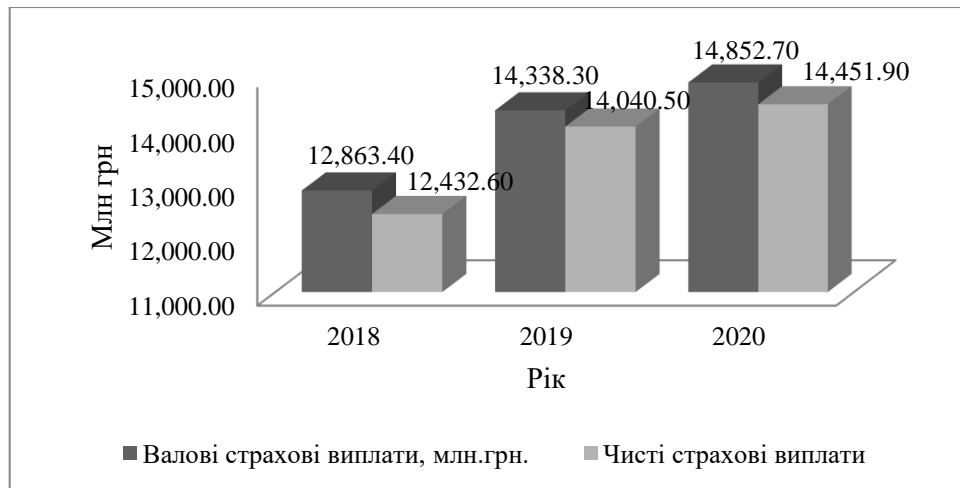

Рисунок 2.2 – Динаміка страхових виплат страхових компаній України за 2018–2020 роки

Структура валових та чистих страхових виплат за 2018–2020 роки проаналізована у таблиці 2.4.

Збільшення чистих страхових виплат за 2020 рік (411,4 млн грн) відбулося за рахунок суттєвого збільшення чистих страхових виплат за договорами автостраховання на 642,8 млн грн, медичного страхування – 136,8 млн грн, страхування життя – 73,2 млн грн, страхування кредитів – 167,7 млн грн, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 364,3 млн грн, страхування вантажів та багажу – 19,4 млн грн та інших видів страхування – 318,2 млн грн. Водночас, спад чистих страхових виплат спостерігався зі страхування фінансових ризиків на 602,1 млн грн, страхування медичних витрат – 91,3 млн грн, страхування майна – 617,4 млн грн.

У структурі чистих страхових виплат станом на 31.12.2020 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 7146,9 млн грн (або 49,5%) (станом на 31.12.2019 даний показник становив 6 504,2 млн грн (або 46,3%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) становить 2 739,6 млн грн (або 19,0%) (станом на 31.12.2019 – 2 602,8 млн грн (або 18,5%)); страхування фінансових ризиків – 968,1 млн грн (або 6,7%) (станом на 31.12.2019 – 1 570,2 млн грн (або 11,2%)); страхування майна – 529,4 млн грн (або 3,7%) (станом на 31.12.2019 даний показник становив – 1 146,8 млн грн

(або 8,2%)); страхування життя – 649,1 млн грн (або 4,5%) (станом на 31.12.2019 – 575,9 млн грн (або 4,1%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 573,1 млн грн (або 4,0%) (станом на 31.12.2019 – 208,8 млн грн (або 1,5%), страхування медичних витрат – 258,4 млн грн (або 1,8%) (станом на 31.12.2019 – 349,7 млн грн (або 2,5%)).

Таблиця 2.4 – Структура валових та чистих страхових виплат страхових компаній України за 2019–2020 роки

Види страхування	Страхові виплати, млн грн				Темпи приросту, %	
	Валові	Чисті	Валові	Чисті	валових виплат	чистих виплат
	2019		2020		2020/2019	
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	6 714,70	6 504,20	7 404,30	7 147	+10,3	+9,9
Страховання фінансових ризиків	1 624,60	1 570,20	1 018,60	968,10	-37,3	-38,3
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	2 602,80	2 602,80	2 740,60	2 739,60	+5,3	+5,3
Страховання життя	575,90	575,90	649,70	649,10	+12,8	+12,7
Страховання медичних витрат	349,90	349,70	258,60	258,40	-26,1	-26,1
Страховання кредитів	49,60	49,60	217,30	217,30	+338,1	+338,1
Страховання майна	1 160,50	1 146,80	538,90	529,40	-53,6	-53,8
Страховання від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	215,20	208,80	643,20	573,10	+198,9	+174,5
Страховання вантажів та багажу	214,90	213,60	238,30	233,00	+10,9	+9,1
Інші види страхування	830,20	818,80	1 143,20	1 137,00	+37,7	+38,9
Всього	14 338,30	14 040,50	14 852,70	14 451,90	+3,6	+2,9

Джерело: систематизовано на основі [38, 39]

Структура чистих страхових виплат станом на 31.12.2020 перерозподілилася на користь медичного страхування (з 18,5% до 19%), автострахування (з 46,3% до 49,5%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (з 1,5% до 4%) страхування вантажів та багажу (з 1,0% до 1,5%), страхування життя (з 4,1% до 4,%) за рахунок зменшення частки страхування майна (з 8,2 до 3,7%), страхування фінансових ризиків (з 11,2% до

6,7%), страхування медичних витрат (з 2,5% до 1,8%).

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 31.12.2020 становив 32,9%.

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 31.12.2020 становив 35,8% (станом на 31.12.2019 – 35,5%).

Від страхувальників-фізичних осіб за 2020 рік надійшло 17 925,3 млн грн валових страхових премій, що на 17,1% менше, ніж за 2019 рік. Страхові виплати страхувальникам-фізичним особам за 2020 рік становили 6 288,3 млн грн, що на 5% менше, ніж у 2019 році.

Однією із умов забезпечення фінансової стійкості страхового бізнесу та нормальної роботи будь-якої страхової компанії є перестраховування. В контексті оцінки фінансової стійкості страхових компаній, варто оцінити розміри вхідного перестраховування, щоб зрозуміти чи здатні компанії брати на свою відповідальність додаткові зобов'язання (рисунок 2.3).

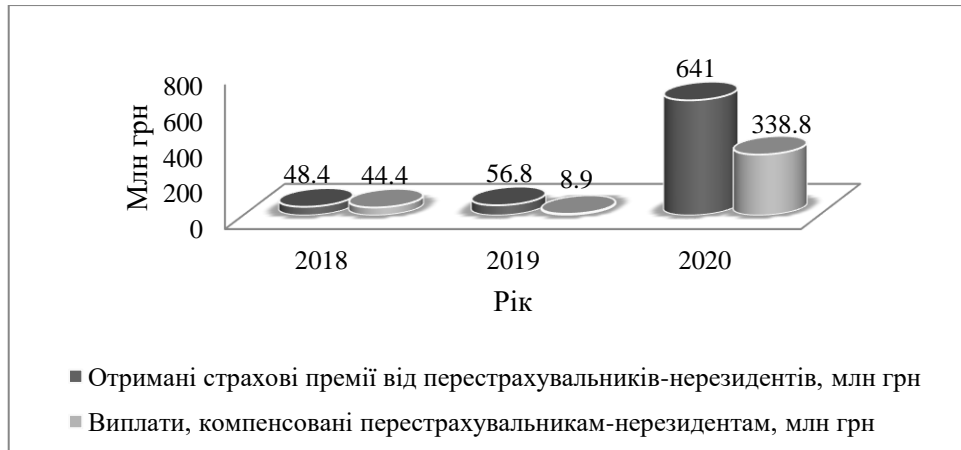

Рисунок 2.3 – Динаміка розвитку вхідного перестраховування в Україну в 2018–2020 роках

Із рисунка 2.3 видно, що у 2020 році обсяг вхідного перестраховування перевищив обсяги 2019 та 2018 років. Особливо значним є розмір страхових премій, отриманих від перестраховальників-нерезидентів що у 2020 році становить 641 млн грн. Щодо виплат, компенсованих перестраховальникам нерезидентам, то їх розмір у 2020 році збільшився до 338,8 млн грн, що на 329,9

млн грн більше порівняно із 2019 роком.

Отже, можна сказати, що у 2018 та 2019 роках нерезиденти не охоче перестраховували свої ризики в Україні, це свідчить про те, що українські страхові компанії не могли надати нерезидентам гарантій виконання зобов'язань перед ними, а у 2020 році страхові компанії змогли виконати свої зобов'язання перед нерезидентами.

Водночас аналіз показує, що інструменти перестраховування користуються великою популярністю серед вітчизняних страхових компаній, вони є джерелом фінансової стійкості та допомагають знайти джерела коштів для підтримки їх спроможності виконувати свої зобов'язання.

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2018–2020 роки зображена на рисунку 2.4.

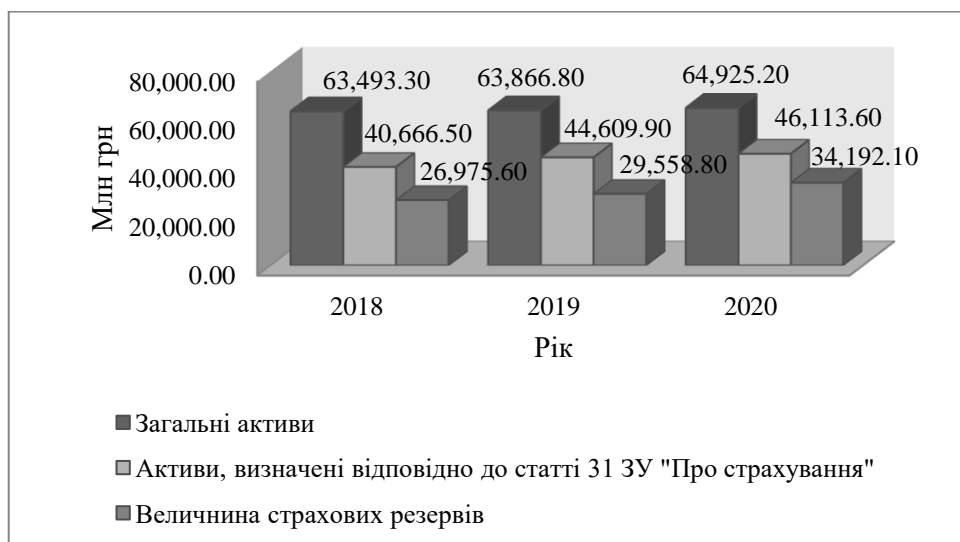

Рисунок 2.4 – Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2018–2020 роки

Станом на 31.12.2020 рік обсяг загальних активів страховиків становив 64 925,2 млн грн, що на 1,7% більше в порівнянні з відповідним показником минулого року.

Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», збільшилась в порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2019 на 1 503,7 млн грн або на 3,4% та склала 71% загальних активів

страховиків (станом на 31.12.2019 активи, визначені по статті 31 Закону України «Про страхування» становили 44 609,9 млн грн, станом на 31.12.2020 – 46 113,6 млн грн).

Станом на 31.12.2020 74% страховиків дотримуються вимог до платоспроможності та фінансових нормативів. Кількість страховиків, фактичний запас платоспроможності яких менший за нормативний, залишилась сталою – 8 страхових компаній: при цьому залишилась неплатоспроможною 1 страхова компанія, що здійснює діяльність з ОСЦПВ. Одночасно не дотримуються нормативу платоспроможності та достатності капіталу та нормативу ризиковості операцій 20 страхових компаній. У порівнянні з попередньою датою кількість таких страхових компаній було 18. Кількість страховиків, які не виконують пруденційні нормативи протягом 2020 року практично не змінилися: порушення нормативу платоспроможності та достатності капіталу триває з попереднього звітного періоду у 40 з 44 страхових компаній (90% СК – 88,5% дефіциту); порушення нормативу ризиковості операцій триває з попереднього звітного періоду у 14 з 22 страхових компаній (63,6% СК – 98,7% дефіциту). Незначні зміни у кількості страховиків, які порушують вимоги, у сегменті non-life не значно коливаються, у сегменті life перелік порушників збільшився на 1 [38].

Отже із проведеного дослідження видно, що незважаючи на позитивні показники страхових компаній України у 2018–2020 роках, у їх діяльності є багато проблем щодо фінансової стійкості, які так, як і фактори впливу поділяються на внутрішні і зовнішні. Обидва мають свої негативні наслідки, але характеристику зовнішніх проблем поки що важко розв'язати оскільки вони не залежать від діяльності страхових компаній, а потребують покращення загальних економічних, фінансових, політичних та соціальних умов. Усі ці проблеми взаємопов'язані та взаємозалежні, тобто, як вирішення зовнішніх проблем покращить ситуацію, так і вирішення внутрішніх проблем стосуватиметься конкурентної діяльності страхових компанії і всього страхового ринку.

Таблиця 2.5 – Фактори впливу на фінансову стійкість страхових компаній

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
Порядок ліцензування	Загальна стратегія компанії та корпоративна культура
Порядок інвестування страхових резервів	Рівень і пріоритети фінансового менеджменту
Підходи до визначення маржі платоспроможності	Організаційна структура компанії
Регулювання перестраховальних операцій	Структура збалансованості страхового портфеля
Антимонопольне регулювання	Тарифна політика
Податкове законодавство	Обсяг власного капіталу
Регулювання страхових тарифів	Обсяги клієнтської бази та її стійкість
Ризики природних катаклізмів	Склад та рівень страхових резервів
Соціально-політична ситуація в країні	Політика перестраховання
Інфляційні процеси	Стан регіональної мережі
Рівень конкуренції на страховому ринку	Кваліфікація персоналу
Рівень страхової культури	Строк роботи на ринку та ділова репутація

Джерело: систематизовано автором на основі [35]

Фінансову стійкість страхових компаній можна вирішити шляхом підготовки професійних страхових компаній. Тому основними напрямками підвищення фінансової стійкості страхових компаній та всього страхового ринку є:

- впровадження інноваційних послуг або новітніх технологій для сприяння зростанню доходів і підвищенню фінансової стійкості страхових компаній;
- забезпечення фінансової стійкості на основі впровадження процесу управління ризиками;
- правильне формування договорів страхування, умов їх виконання та оптимізація страхових портфелів необхідні для ефективного управління фінансовою стійкістю страхових компаній;
- надійна вартість страхових послуг, що залежить від формування ефективної тарифної політики, яка є основою фінансової стійкості страхових компаній;
- впровадження безпечної програми перестраховання, щоб захистити страхові компанії від можливих збитків, які можуть бути завдані, коли страхові виплати повинні бути сплачені за всіма договорами страхування без перестрахового покриття.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роках

Акціонерне товариство «Страхова група» «ТАС» працює на страховому ринку України доволі давно. Початок роботи був покладений в 1998 році.

АТ «Страхова група «ТАС» – універсальний страховик, що пропонує споживачам більше 100 страхових продуктів за різними видами добровільного та обов’язкового страхування. Продукти сформовані в комплексні страхові програми, відповідно до яких кожен клієнт – юридична або фізична особа – може застрахувати свої ризики як окремо, так і в комплексі.

«Метою діяльності компанії є одержання прибутку шляхом надання послуг з усіх видів страхового захисту майнових інтересів громадян і юридичних осіб та здійснення фінансової діяльності в межах, визначених законодавством та Статутом Компанії» [42].

Клієнтами компанії є юридичні особи, банки, страхові компанії, іноземні представництва, промислові підприємства, інвестиційні фонди та інші.

АТ СГ “ТАС” має ліцензії Держфінпослуг України на здійснення 28 видів страхування, з них 16 – у формі добровільного, та 12 – у формі обов’язкового.

Страхова компанія АТ «Страхова група» «ТАС» пропонує наступні види страхових послуг:

- добровільне майнове страхування: вантажу; майна юридичних осіб від вогневих ризиків і інших небезпек; майна фізичних осіб; будівельно – монтажних робіт; ризику перерви у виробництві; водного транспорту ; залізнично-дорожнього транспорту; кредитів; інвестиції; кредитного портфеля банку; виданих прийнятих кредитів; фінансових ризиків; ризиків аграрного товаровиробника; тварин; ризиків вирощування водних ресурсів у внутрішніх водоймах України.

- добровільне страхування відповідальності: за невиконання договірних обов’язків; за оплату екстрених послуг під час подорожі за кордон і по території України; перед третіми особами; професійної відповідальності; перед третіми особами за якість продукції; за забруднення навколишнього

середовища; власників водного транспорту (в т. ч. відповідальність перевізника).

– добровільне особисте страхування: персоналу на ядерних установках; на випадок хвороби; медичне страхування.

– обов'язкове страхування: цивільної авіації; цивільно-правової відповідальності автовласників (ОСЦПВ); сільськогосподарських культур, врожаю зернових культур і цукрового буряка; тварин на випадок загибелі, знищення; членів добровільних пожежних дружин; спортсменів вищих категорій; відповідальності власників зброї; відповідальності власників собак; відповідальність суб'єктів перевезення небезпечних вантажів; відповідальність експортерів і осіб, відповідальних за утилізацію небезпечних вантажів; відповідальність при експлуатації небезпечних об'єктів.

На рисунку 2.5 видно, що більшу частку у структурі страхового портфеля займають премії з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів, далі 24 % займають премії за договорами страхування КАСКО. Частка полісів «Зелена картка» в портфелі страховика склала 14%.

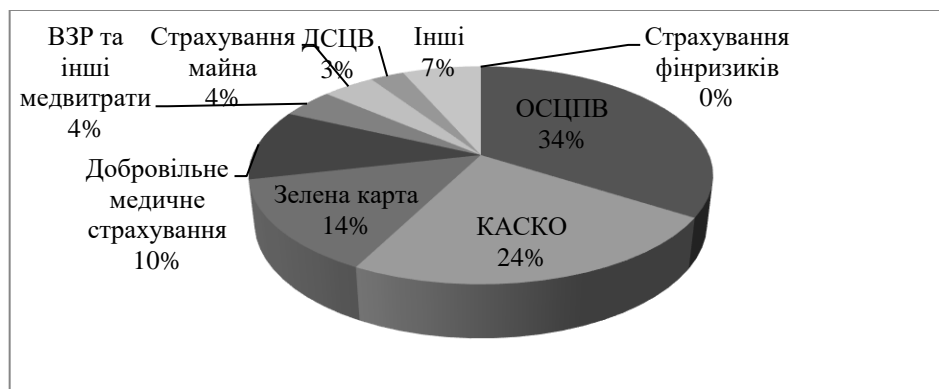

Рисунок 2.5 – Структура страхового портфелю АТ «Страхова група» «ТАС» за 2020 рік [42]

Аналіз показників фінансово-господарської діяльності страхової компанії АТ «Страхова група» «ТАС» здійснено на основі фінансових документів, представлених у додатках. Проаналізуємо фінансові показники на основі балансу АТ «Страхова група» «ТАС» за період 2018–2020 років, структуру показників представлено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Динаміка складу активів балансу АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки.

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2019 / 2018	2020 / 2019	2019 / 2018	2020 / 2019
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	1 316	1 083	838	-233	-245	-17,71	-22,62
Незавершені капітальні інвестиції	26 000	46 000	66 832	+20 000	+20 832	+76,92	+45,29
Основні засоби	82 743	151 003	147 196	+68 260	-3 807	+82,50	-2,52
Довгострокові фінансові інвестиції	250 480	556 558	563 751	+306 078	+7 193	+122,20	+1,29
Відстрочені аквізиційні витрати	123 024	153 060	191 583	+30 036	+38 523	-	+25,17
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	304 956	381 041	454 665	+76 085	+73 624	+24,95	+19,32
Усього за розділом I	788 519	1 288 745	1 424 865	+500 226	+136 120	+63,44	+10,56
II. Оборотні активи							
Виробничі запаси	2 960	3 282	3 778	+322	+496	+10,88	+15,11
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	175 297	236 124	276 776	+60 827	+40 652	+34,70	+17,22
Дебіторська заборгованість за розрахунками							
за виданими авансами	3 806	15 672	4 040	+11 866	-11 632	+311,77	-74,22
з нарахованих доходів	13 477	16 144	15 454	+2 667	-690	+19,79	-4,27
Інша поточна дебіторська заборгованість	7 741	6 965	7 376	-776	+411	-10,02	+5,90
Гроші та їх еквіваленти	459 825	25 562	20 443	-434 263	-5 119	-94,44	-20,03
Витрати майбутніх періодів	439	341	939	-98	+598	-22,32	175,37
Частка перестраховика у страхових резервах	154 239	178 507	188 599	+24 268	+10 092	+15,73	+5,65
Усього за розділом II	817 784	817 156	1 032 391	-628	+215 235	-0,08	+26,34
Баланс	1 606 303	2 105 901	2 457 256	+499 598	+351 355	+31,10	+16,68

За даними таблиці 2.6 необоротні активи АТ «Страхова група» «ТАС» у

2020 році становили 1 424 865 тис. грн проти 788 519 тис. грн у 2018 році, тобто протягом досліджуваного періоду спостерігався приріст обсягу необоротних активів. Однак основне зростання показника відбулось у 2019 році, приріст даного показника склав 63,44%, що значно перевищує рівень зростання показника у 2020 році (+10,56%).

У складі необоротних активів АТ «Страхова група» «ТАС» у 2018–2020 роках, нематеріальні активи скоротились з 1 316 тис. грн до 838 тис. грн, що у відносному вираженні спостерігається зниження показника на -17,71% та на -22,62%.

Незавершені капітальні інвестиції у 2019 році з 26 000 тис. грн зросли до 46 000 тис. грн і у 2020 році вони зросли ще на 45,29% і становили 66 832 тис. грн.

Основні засоби, як ключовий фактор формування необоротних активів АТ «Страхова група» «ТАС» у 2019 році з 82 743 тис. грн зросли до 151 003 тис. грн, але у 2020 році відбулось незначне зменшення обсягів основних засобів (-2,52%) до 147 196 тис. грн.

Довгострокові фінансові інвестиції протягом 2018 – 2020 років мали тенденцію до зростання. Так у 2019 році відбулось значне зростання показника на 122,20%, що перевищує зростання даного показника у 2020 році (+1,29%).

Відстрочені аквізиційні витрати АТ «Страхова група» «ТАС» у 2019 році в загальному становили 153 060 тис. грн, що на 30 036 тис. грн більше ніж у 2018 році, за результатами діяльності у 2020 році їх сума становила 191 583 тис. грн, що на 25,17% більше порівняно із 2019 роком.

Залишок коштів АТ «Страхова група» «ТАС» у централізованих страхових резервних фондах у 2018–2020 роках мав тенденцію до зростання, приріст даного показника 24,95% спостерігався за даними 2019 року, тоді як у 2020 році він становив 19,32%, проте загальна сума показника у 2020 році становила 454 665 тис. грн проти 304 956 тис. грн початкових.

Щодо обсягів та складу оборотних активів АТ «Страхова група» «ТАС» у 2018–2020 роках, потрібно відмітити, що їх ключовим елементом була дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, що у 2018 році з 175 297 тис. грн зросла до 236 124 тис. грн у 2019 році та до 276 776 тис.

грн у 2020 році, що є негативним зрушенням.

Збільшення обсягів виробничих запасів з 2 960 тис. грн у 2018 році до 3 778 тис. грн у 2020 році не мало визначального впливу на склад оборотних активів.

Протягом 2018–2020 років для АТ «Страхова група» «ТАС» позитивним є значне акумулювання грошових коштів та їх еквівалентів, у 2018 році їх сума становила 459 825 тис. грн перевищуючи розмір основних засобів, була домінуючим елементом у структурі активів страхової компанії. В результаті змін, які спостерігалися у 2020 році обсяг грошових коштів та їх еквівалентів зменшився до 20 443 тис. грн.

Загальний обсяг активів АТ «Страхова група» «ТАС» у 2018 році становив 1 606 303 тис. грн, у 2019 році – 2 105 901 тис. грн, що на 499 598 тис. грн більше. У 2020 році цей показник суттєво змінився (+16,68%) і становив 2 457 256 тис. грн.

На рисунку 2.6 наочно представимо динаміку активів АТ «Страхова група» «ТАС».

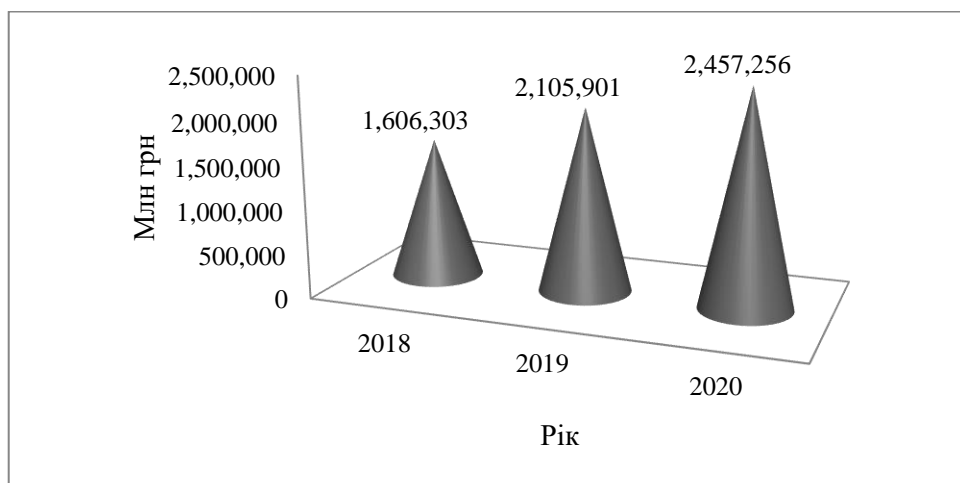

Рисунок 2.6 – Динаміка активів АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки.

Відповідно до даних таблиці 2.7 в структурі активів найбільша питома вага припадає у 2020 році на необоротні активи і яка склала 58%, що на 3,2% менше ніж у 2019 році. На оборотні активи на 2020 рік припадало лише 42%, що на 3,2% більше ніж у 2019 році.

Серед статей необоротних активів найбільша питома вага до підсумку балансу в аналізованій період припадає на довгострокові фінансові інвестиції (22,9% на 2020 рік), що свідчить про значні обсяги вкладень коштів в цінні папери інших емітентів і пов'язано зі специфікою страхової діяльності.

Таблиця 2.7 – Структура активів балансу АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки

Показник	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення за питоною вагою	
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	2019 до 2018	2020 до 2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи	1 316	0,1	1 083	0,1	838	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	26 000	1,6	46 000	2,2	66 832	2,7	+0,6	+0,5
Основні засоби	82 743	5,2	151 003	7,2	147 196	6,0	+2,0	-1,2
Довгострокові фінансові інвестиції	250 480	15,6	556 558	26,4	563 751	22,9	+10,8	-3,5
Відстрочені аквізиційні витрати	123 024	7,7	153 060	7,3	191 583	7,8	-0,4	0,5
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	304 956	19,0	381 041	18,1	454 665	18,5	-0,9	+0,4
Усього за розділом I	788 519	49,1	1 288 745	61,2	1 424 865	58,0	+12,1	-3,2
II. Оборотні активи								
Виробничі запаси	2 960	0,2	3 282	0,2	3 778	0,2	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	175 297	10,9	236 124	11,2	276 776	11,3	+0,3	+0,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	3 806	0,2	15 672	0,7	4 040	0,2	+0,5	-0,6

Кінець таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
з нарахованих доходів	13 477	0,8	16 144	0,8	15 454	0,6	-0,1	-0,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	7 741	0,5	6 965	0,3	7 376	0,3	-0,2	-
Гроші та їх еквіваленти	459 825	28,6	25 562	1,2	20 443	0,8	-27,4	-0,4
Витрати майбутніх періодів	439	0,0	341	-	939	-	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	154 239	9,6	178 507	8,5	188 599	7,7	-1,1	-0,8
Усього за розділом II	817 784	50,9	817 156	38,8	1 032 391	+42,0	-12,1	+3,2
Баланс	1 606 303	100	2 105 901	100	2 457 256	+100	-	-

На дебіторську заборгованість у 2020 році припадає 11,3%, що на 0,1% більше ніж у 2019 році. Це свідчить про виконання зобов'язань з боку дебіторів страховика, але також пов'язано зі зниженням надходжень страхових платежів.

Проаналізуємо фінансові показники по пасиву балансу АТ «Страхова група» «ТАС» таблиця 2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка фінансових показників пасиву балансу АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темп приросту,%	
				2019 / 2018	2020 / 2019	2019 / 2018	2020 / 2019
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	102 000	102 000	102 000	-	-	-	-
Капітал у дооцінках	33 467	84 363	84 363	+50 896	-	+152,08	-
Резервний капітал	16 190	16 397	16 397	+207	-	+1,28	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	288 807	378 793	454 383	+89 986	+75 590	+31,16	+19,96
Інші резерви	10 268	29 378	39 679	+19 110	+10 301	186,11	35,06
Усього за розділом I	45 732	610 931	696 822	565 199	+85 891	1235,89	+14,06
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Інші довгострокові зобов'язання	-	21 063	11 521	+21 063	-9 542	-	-45,30

Кінець таблиці 2.8

Довгострокові забезпечення	5 505	9 042	11 103	+3 537	+2 061	+64,25	+22,79
Страхові резерви	1 078 640	1 380 602	1 614 042	301 962	233 440	+27,99	+16,91
Усього за розділом II	1 084 145	1 410 707	1 636 666	326 562	225 959	+30,12	+16,02
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Поточна кредиторська заборгованість за:							
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	12 679	-	+12 679	-	-
товари, роботи, послуги	36 056	43 917	46 266	+7861	+2 349	+21,80	+5,35
розрахунками з бюджетом	14 264	26 117	19 345	+11853	-6 772	+83,10	-25,93
у тому числі з податку на прибуток	9 728	21 346	17 155	+11618	-4 191	+119,43	-19,63
розрахунками зі страхування	2	-	-	-2	-	-100,00	-
розрахунками з оплати праці	32	146	84	+114	-62	+356,25	-42,47
одержаними авансами	10 194	13 091	18 549	+2897	+5 458	+28,42	+41,69
Інші поточні зобов'язання	6 186	1	23 866	-6185	+23 865	-99,98	+238650 0
Усього за розділом III	71 426	84 263	123 768	+12837	+39 505	+17,97	+46,88
Баланс	1 606 303	2 105 901	2 457 256	+499598	+351355	+31,10	+16,68

Аналізуючи фінансові показники представлені у таблиці 2.8 можемо зробити наступні висновки, власний капітал за вказаний період становить 696 822 тис. грн, нерозподілений прибуток за 2019–2020 роки збільшився на 75 590 тис. грн, що склало 19,96% темпу росту за вказаний період часу.

Негативний вплив на загальну суму власного капіталу протягом усього періоду дослідження спричиняло нарощення обсягів непокритого збитку, що з 288 807 тис. грн у 2018 році зріс до 454 383 тис. грн у 2020 (річні темпи зростань становлять відповідно 31,16 % та 19,96 %).

Деяко позитивною тенденцією щодо фінансової діяльності є збільшення показника страхових резервів за вказаний період на 233 440 тис. грн або на 16,91%. По такому важливому чиннику для страхової компанії, як кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2020 році порівняно із 2019 роком зріс на 2 349 тис. грн, що склало 5,35% темпу росту за вказаний період.

На рисунку 2.7 видно, що власний капітал АТ «Страхова група» «ТАС» у 2018 році становив 45 732 тис. грн, а у 2019 році – 610931 тис. грн, що на 565 199 тис. грн більше ніж у попередньому році. Власний капітал у 2020 році склав

696 822 тис. грн, що на 85 891 тис. грн більше, ніж у попередньому році, тобто спостерігається загальна позитивна динаміка зростання (рисунок 2.7).

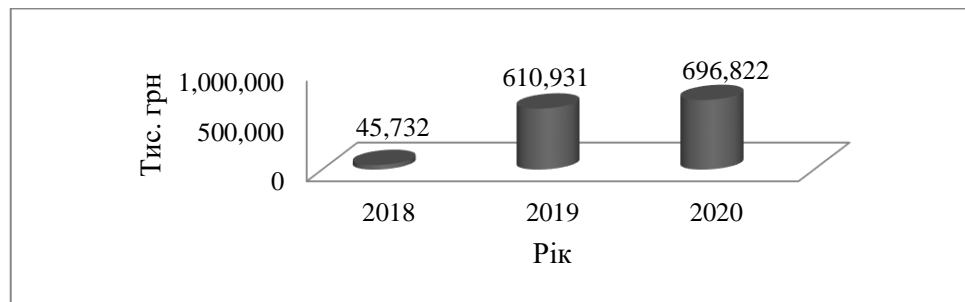

Рисунок 2.7 – Динаміка власного капіталу АТ «Страхова група» «ТАС» у 2018–2020 роках

Відповідно документів, представлених у додатку, а саме звіту про фінансовий результат АТ «Страхова група» «ТАС», здійснимо аналіз фінансових показників, відповідно звітної документації. Дані компанії відповідно звіту про фінансові результати за період 2018–2020 роки представлено у таблиці 2.9 (Додаток А).

Аналізуючи дані представлені у таблиці 2.9 можна зробити наступні висновки, чисті страхові премії у 2019 році зросли на 506 361 тис. грн порівняно із 2018 роком, а у 2020 році збільшились ще на 293 309 тис. грн порівняно з 2019 роком, що є безпосередньо позитивним показником для страхової діяльності компанії.

Валова сума підписаних премій АТ «Страхова група» «ТАС» також мала тенденцію до збільшення. Так у 2019 році відбулось зростання показника на 30,79% або на 427 355 тис.грн порівняно з попереднім роком, та у 2020 році на 211 820 тис. грн, або на 11,67% в порівнянні із 2019 роком.

Премії, передані у перестраховування у 2019 році порівняно із 2018 роком збільшились на 25 517 тис. грн, тоді як у 2020 році спостерігалось спадання даного показника на 48 773 тис. грн, або на (– 29,47%).

Зміна резерву незароблених премій, їх валова сума, зменшилась з 298 170 тис. грн у 2018 році до 146 828 тис. грн у 2020 році.

Показник зміни частки перестраховиків у резерві незароблених премій знизився з 17 758 тис. грн у 2018 році до 3 655 тис. грн у 2020 році.

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2018 році становив 165 526 тис. грн. У 2019 році даний показник збільшився на 163 335 тис. грн, а у 2020 році на 64 619 тис. грн та у кінцевому результаті склав 393 480 тис. грн.

Валовий прибуток у 2018 році склав 256 353 тис. грн, а у 2019 році – 417 865 тис. грн, даний показник зріс на 161 512 тис. грн або на 63%. У 2020 році він ще збільшився на 68 056 тис. грн або на 16,29%, що є позитивною тенденцією для діяльності страхової компанії.

У 2018–2020 роках спостерігається наявність витрат від зміни інших страхових резервів. Адміністративні витрати у 2018 році становили 212 722 тис. грн, у 2019 році даний показник становив 271 197 тис. грн, що на 58 475 тис. грн більше ніж у 2018 році, та у 2020 році значення показника було 331 791 тис. грн, що на 60 594 тис. грн більше ніж у 2019 році. Щодо витрат на збут, то даний показник мав тенденцію до зменшення, тоді як у 2018 році він становив 3 057 тис. грн, то у 2020 році він мав значення 2941 тис. грн.

Інші операційні витрати у 2020 році зросли з 121 593 тис. грн у 2018 році до 197 880 тис. грн.

Фінансовий результат від операційної діяльності страхової компанії залишаючись від’ємним у 2018 році – 93 511 тис. грн, та у 2019 році – 30 711 тис. грн, за результатами 2020 року став додатнім та склав 4 517 тис. грн.

Інші фінансові доходи становили 128 609 тис. грн – у 2018 році, та 230 689 тис. грн у 2020 році, що на 25 240 тис. грн більше ніж у 2019 році.

В результаті описаних ключових змін показників, у 2018-2020 роках страхова компанія отримувала прибуток 41 933 тис. грн у 2018 році та 219 772 тис. грн – у 2020 році, що на 53 204 тис. грн більше ніж у 2019 році. За рахунок впливу витрат з податку на прибуток на суму 37 780 тис. грн, 58 287 тис. грн та 82 760 тис. грн у 2018–2020 роках відповідно, чистий фінансовий результат діяльності страховика залишався додатнім. Для наочного представлення динаміки чистого фінансового результату продемонструємо рисунок 2.8.

Так чистий прибуток з 4 153 тис. грн у 2019 році зріс на 104 128 тис. грн досяг рівня 108 281 тис. грн, натомість у 2020 році його обсяг ще збільшився на 26,53 % та становив 137 012 тис. грн.

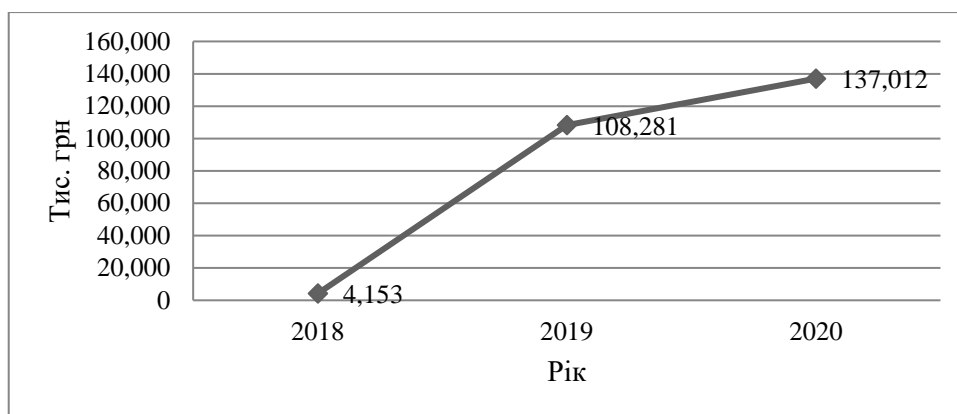

Рисунок 2.8 – Динаміка фінансового результату АТ «Страхова група» «ТАС» у 2018–2020 роках

Здійснимо ще аналіз руху готівки АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки, дані представимо у таблиці 2.10 (Додаток Б).

Аналізуючи дані представлені у таблиці 2.10 відповідно фінансових документів «Звіту про рух готівкових коштів» можна зробити наступні висновки, переважно відмічається позитивна тенденція по основних фінансових показниках страхової компанії. Реалізація послуг за період 2019 – 2020 років збільшилась на 268707 тис. грн, що склало 17,38% темпу росту по даному фінансовому показнику. Такий фінансовий показник, як чистий рух коштів від операційної діяльності за вказаний період знизився на 50584 тис. грн, що складає 81,47% темпу росту по даному показнику.

Отже, результати діяльності АТ «Страхова група» «ТАС» протягом 2018–2020 років можуть бути визначені як стабільні та ефективні, про що свідчить поступове зростання таких показників як обсяг власного капіталу, розмір зобов'язань та чистий прибуток страхової компанії.

3 Напрями удосконалення управління фінансовою стійкістю страхової компанії АТ «Страхова група» «ТАС»

Фінансова стійкість є характеристикою діяльності страхової компанії та важливим показником при прийнятті рішень страхувальниками при виборі надійної страхової компанії, також вона є об'єктом пильної уваги з боку контролюючих органів. Однією з головних цілей страхових компаній є досягнення стійкого фінансового стану, яке свідчить про наявність та ефективне використання фінансових ресурсів.

Для з'ясування проблем і недоліків в оцінці фінансової стійкості страхової компанії розглянемо умови його реалізації на прикладі АТ «Страхова група» «ТАС». Оцінка ліквідності страхової компанії здійснюється за допомогою системи фінансових показників, що дозволяє порівняти вартість поточних активів з різним рівнем ліквідності, з сумою поточних зобов'язань. На рисунку 3.1 представлено динаміку коефіцієнтів ліквідності АТ «Страхова група» «ТАС».

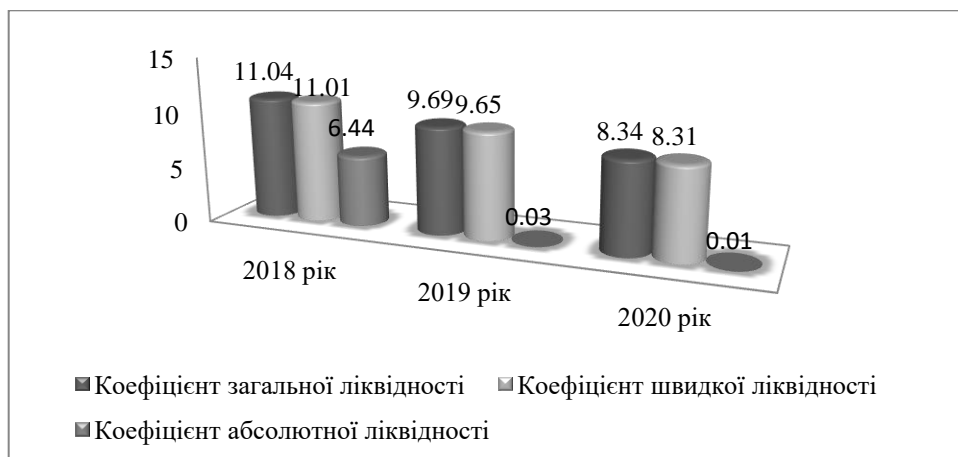

Рисунок 3.1 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності АТ«Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки

Коефіцієнт загальної ліквідності показує, чи має страхова компанія достатні ресурси для погашення поточних зобов'язань, тобто скільки гривень

оборотних активів припадає на 1 грн поточних зобов'язань. Нормативним значенням можна вважати коефіцієнт, що більший за 1.

На рисунку 3.1 видно, що фактичне значення показника перевищує над нормативним, але спостерігається негативна тенденція його зменшення у 2019 та 2020 роках порівняно з 2018 роком. Така тенденція викликана негативною кон'юнктурою ринкового середовища протягом аналізованого періоду.

Наступним розрахованим коефіцієнтом є коефіцієнт швидкої ліквідності який показує, яку частину поточних зобов'язань компанія може погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. Даний показник є аналогічним до попереднього.

Останнім коефіцієнтом є коефіцієнт абсолютної ліквідності, який показує частку зобов'язань, які страхова компанія має погасити негайно, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості чи реалізації інших активів. Нормативне значення коефіцієнта вважається більше за 0. У 2018 році значення коефіцієнту перевищувало нормативне, це свідчить про те, що у структурі оборотних коштів велику частку займали грошові кошти.

Проведемо оцінку фінансової стійкості АТ «Страхова група» «ТАС», результати розрахунків відобразимо в таблиці 3.1.

Проаналізувавши джерела формування запасів і витрат та рівень їх забезпеченості (таблиця 3.1), бачимо, що протягом 2018–2020 років. АТ «Страхова група» «ТАС» має нестачу власних джерел формування запасів. Найбільша нестача власних джерел формування запасів була в 2020 році і становила -731 821 тис. грн, що на 50 725 тис. грн більше, ніж у 2019 році. У 2019 році також спостерігалася тенденція до збільшення нестачі власних джерел формування запасів – на 99,8% порівняно з 2018 роком.

Проте АТ «Страхова група» «ТАС» протягом 2018–2020 років має достатню кількість власних та довгострокових позикових джерел формування запасів. Надлишок у 2019 році становив 729 611 тис. грн, що на 13 787 тис. грн менше, ніж у 2018 році. У 2020 році надлишок власних та довгострокових

позикових джерел формування запасів зріс на 175 234 тис. грн (або на 24,02%) та становив 904 845 тис. грн.

Таблиця 3.1 – Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості АТ «Страхова група «ТАС» за 2018–2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення, (+, -)		Темп приросту, %	
				2019 / 2018	2020 / 2019	2019 / 2020	2020 / 2019
1. Показники наявності джерел формування запасів							
Власні джерела формування запасів	-337 787	-677 814	-728 043	-340 027	-50 229	+100,66	+7,41
Власні та довгострокові позикові джерела формування запасів	746 358	732 893	908 623	-13 465	+175 730	-1,80	+23,98
Основні джерела формування запасів	746 358	732 893	908 623	-13 465	+175 730	-1,80	+23,98
2. Показники забезпечення запасів джерелами формування							
Надлишок (+)/нестача (-) власних джерел формування запасів	-340 747	-681 096	-731 821	-340 349	-50 725	+99,88	+7,45
Надлишок (+)/нестача(-) власних та довгострокових позикових джерел формування запасів	743 398	729 611	904 845	-13 787	+175 234	-1,85	+24,02
Надлишок (+)/ нестача(-) основних джерел формування запасів	743 398	729 611	904 845	-13 787	+175 234	-1,85	+24,02
Тип фінансової стійкості	Нормальна	Нормальна	Нормальна				

Також позитивна тенденція спостерігається і за величиною основних джерел формування запасів. Так, у 2019 році надлишок загальної величини основних джерел становив 729 611 тис. грн, що на 13 787 тис. грн більше, ніж у 2018 році. У 2020 році загальний надлишок основних джерел формування запасів зріс на 175 234 тис. грн, що на 24,02% більше, ніж у 2019 році.

Незважаючи на недостатню кількість власних джерел формування запасів, компанія знаходиться у безризиковій зоні й має нормальну фінансову стійкість. У такому стані АТ «Страхова група» «ТАС» використовує для покриття запасів окрім власних джерел також довгострокові позикові джерела, що гарантує платоспроможність і дає можливість зберігати фінансову рівновагу.

Поряд з абсолютним показниками проаналізуємо відносні показники фінансової стійкості АТ «Страхова група» «ТАС» та відобразимо отримані дані у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Динаміка відносних показників фінансової стійкості АТ «Страхова група «ТАС» за 2018 – 2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення, (+,-)		Темп приросту, %	
				2019 / 2018	2020 / 2019	2019 / 2018	2020 / 2019
Коефіцієнт автономії	0,28	0,29	0,28	+0,01	-0,01	+3,57	-3,45
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,72	0,71	0,72	-0,01	+0,01	-1,39	+1,41
Коефіцієнт фінансової залежності	3,56	3,45	3,53	-0,11	+0,08	-3,09	+2,32
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,96	0,96	0,95	-	-0,01	-	-1,04
Коефіцієнт фінансового ризику	2,56	2,45	2,53	-0,11	+0,08	-4,30	+3,27
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,39	0,3	0,4	-0,09	+0,1	-23,08	+33,33
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,66	1,2	1,3	-0,46	+0,1	-27,71	+8,33
Коефіцієнт забезпечення запасами	252,15	223,31	240,5	-28,84	+17,19	-11,44	+7,70

Із розрахунків бачимо, що протягом 2018–2020 роки значення коефіцієнта автономії не відповідає нормативному. Так, у 2018 році значення коефіцієнта автономії становило 0,28. Проте у 2019 році спостерігаємо збільшення даного показника на 3,57% порівняно із 2018 роком, у 2020 році даний показник знову зменшився, що свідчить про збільшення залежності компанії від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу протягом 2018–2020 років перевищує нормативне значення. Найбільше значення показника спостерігається у 2018 та у 2020 роках що становить 0,72. Це свідчить про те, що у структурі джерел фінансування 72% займають зобов'язання.

Протягом 2018–2020 років значення коефіцієнта фінансової залежності перевищує нормативне. Найбільшого значення показник набуває у 2018 році.

Тобто на кожну гривню власних коштів припадає 3,56 грн фінансових ресурсів. Збільшення значення показника призвело до збільшення частки позикових коштів, а отже, і часткової втрати фінансової залежності.

Значення коефіцієнта фінансової стійкості протягом 2018–2020 років відповідає нормативному. У 2018–2019 роках значення коефіцієнта становило 0,96. Тобто 96% активів компанії фінансується за рахунок постійного капіталу та довгострокових зобов'язань. У 2020 році спостерігається незначне зменшення показника на 1,04%, але значення коефіцієнта знаходиться у межах норми. Високе значення показника свідчить про гарні перспективи розвитку компанії та низький ризик банкрутства.

Значення коефіцієнта фінансового ризику протягом досліджуваного періоду перевищує нормативне. Порівняно з 2019 роком значення коефіцієнта в 2020 році підвищилося на 3,27%. У 2018 році спостерігаємо за перевищенням даного показника. Уже на 1 грн власного капіталу припадало 2,56 грн запозиченого. Перевищення нормативного значення коефіцієнта свідчить про посилення залежності компанії від інвесторів та кредиторів, що веде до зниження фінансової стійкості.

Значення коефіцієнта фінансової стабільності протягом 2018–2020 років не відповідає нормативному. У 2018 році значення показника становило 0,39 грн. У 2019 році спостерігається тенденція до зниження показника. Так, на кінець року значення коефіцієнта на 23,08% менше за минулий рік. У 2020 році значення показника збільшилося на 33,33%. Збільшення значення коефіцієнта фінансової стабільності свідчить про збільшення здатності компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- та довгостроковій перспективі.

Протягом 2018–2020 років коефіцієнт маневреності власного капіталу має негативне значення. У 2018 році значення коефіцієнта становило 1,66. У 2019 році ситуація погіршилася і значення показника зменшилося на 27,71%. Від'ємне значення показника свідчить, що для фінансування оборотних активів компанія використовує позикові кошти. У 2020 році відбулось незначне зростання показника на 8,33%.

Значення коефіцієнта забезпечення запасами протягом 2018 – 2020 років значно перевищує нормативне. Даний показник у 2018 році становив 252,15. У 2019 році спостерігалось зниження показника на 11,44% порівняно із 2018 роком. У 2020 році відбулось збільшення показника на 7,69% порівняно із попереднім періодом. Це свідчить про те, що запаси сформовані за рахунок власного оборотного капіталу.

За результатами аналізу АТ «Страхова група» «ТАС» можна вважати фінансово стійкою, яка в змозі виконувати зобов'язання за договорами страхування в умовах стабільної макроекономічної та ринкової ситуації. Проте аналіз абсолютних та відносних показників показав, що АТ «Страхова група» «ТАС» має проблеми з формуванням власних обігових коштів, що посилює залежність від зовнішніх інвесторів та може призвести до погіршення фінансової стійкості, тому АТ «Страхова група» «ТАС» потрібно постійно проводити фінансовий контролінг.

Одним із основних показників фінансової стійкості страхової компанії є її платоспроможність. Згідно закону України «Про страхування», платоспроможність страхової компанії визначається такими показниками»:

1. Фактичний запас платоспроможності = Активи – Нематеріальні активи – Зобов'язання

2. Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя, на будь-яку дату дорівнює більшій з визначених величин:

– $NЗП1 = 0,18 \cdot (\text{страхові премії} - 0,5 \cdot \text{страхові премії, передані у перестраховування});$

– $NЗП2 = 0,26 \cdot (\text{страхові виплати} - 0,5 \cdot \text{страхові виплати, компенсовані перестраховиками}) [5].$

Фактичний запас платоспроможності повинен перевищувати розрахунковий нормативний запас платоспроможності на будь – яку дату.

Розрахунок запасу платоспроможності АТ «Страхова Група» «ТАС» за 2018–2020 роки наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Динаміка показників платоспроможності АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки

Показники	2018 Рік	2019 Рік	2020 рік	Абсолютне відхилення (+,-)	
				2019 / 2018	2020 / 2019
Активи	1 606 303	2 105 901	2 457 256	+499 598	+351 355
Нематеріальні активи	1 316	1 083	838	-233	-245
Зобов'язання	1 155 601	1 494 970	1 760 434	+339 369	+265 464
Страхові премії	1 387 745	1 815 100	2 026 920	+427 355	+211 820
Страхові платежі, сплачені перестраховикам	140 005	165 522	116 749	+25 517	-48 773
Страхові виплати	545 449	726 963	887 597	+181 514	+160 634
Страхові виплати компенсовані перестраховикам	12 801	33 445	6 436	+20 644	-27 009
Нормативний запас платоспроможності 1	237 194	311 821,02	354 338,19	+74 627	+42 517
Нормативний запас платоспроможності 2	140 152, 61	184 662,53	229 938,54	+44 510	+45 276
Фактичний запас платоспроможності (ФЗП)	449 386	609 848	695 984	+160 462	+86 136
Нормативний запас платоспроможності (НЗП max)	237 193,65	311 821,02	354 338,19	+74 627	+42 517
ФЗП/НЗП	1,89	1,96	1,96	0	0

Як видно з даних таблиці 3.3, фактичний запас платоспроможності АТ «Страхова група» «ТАС» був найменшим у 2018 році, потім протягом двох років він зріс до 695 984 тис. грн, що свідчить про позитивну тенденцію у ефективній діяльності компанії.

З даних таблиці можна зробити висновок, що за досліджуваний період нормативний запас платоспроможності з кожним роком збільшувався, що свідчить про максимальну надійність щодо забезпечення платоспроможності страховика.

Маржа платоспроможності, тобто різниця між фактичним та нормативним запасом платоспроможності страхової компанії мала позитивну тенденцію до зростання, про що свідчить рисунок 3.2. Наявність маржі платоспроможності характеризує АТ «Страхова група» «ТАС» як платоспроможну компанію. Зауважимо, що динаміка цього показника має зростаючу тенденцію у період з 2018–2020 роки.

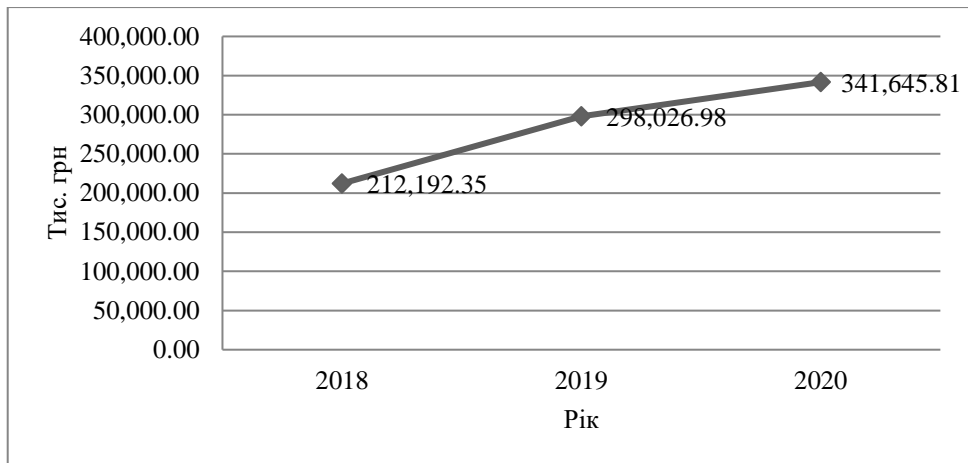

Рисунок 3.2 – Динаміка маржі платоспроможності АТ «Страхова група «ТАС» за 2018–2020 роки

Наявність маржі платоспроможності характеризує АТ «Страхова група «ТАС» як платоспроможну компанію. Зауважимо, що динаміка цього показника має зростаючу тенденцію у період з 2018–2020 роки.

Так, якщо у 2018 році фактичний запас платоспроможності перевищував нормативний запас платоспроможності у 1,89 рази, то у 2019 та у 2020 роках – 1,96 рази. Отже, АТ «Страхова група «ТАС» у 2018–2020 роках було платоспроможне, що засвідчує його фінансову надійність і фінансову стійкість.

Одним із методів оцінки фінансової стійкості страховика є дослідження узагальнюючого показника – коефіцієнта фінансової надійності страхової компанії.

Коефіцієнт надійності (K_n) характеризує ступінь ліквідності, платоспроможності та рентабельності страховика, і розраховується за наступною формулою:

$$K_n = \sqrt[3]{K_l \cdot K_p \cdot K_r} \quad (3.1)$$

де K_l – коефіцієнт ліквідності;

K_p – коефіцієнт платоспроможності;

K_r – коефіцієнт рентабельності [33].

Протягом досліджуваного періоду, коефіцієнт ліквідності, що характеризує швидкість можливого виконання своїх зобов'язань, мав нестабільну динаміку.

Таблиця 3.4 – Динаміка коефіцієнта надійності страхової компанії АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення, (+,-)	
				2019 / 2018	2020 / 2019
Коефіцієнт ліквідності	0,71	0,55	0,59	-0,16	+0,04
Коефіцієнт платоспроможності	1,89	1,96	1,96	+0,07	-
Коефіцієнт надійності	4,03	3,23	3,47	-0,8	+0,24

Протягом досліджуваного періоду, коефіцієнт ліквідності, що характеризує швидкість можливого виконання своїх зобов'язань, мав нестабільну динаміку.

У 2019 році спостерігалось скорочення даного показника порівняно із 2018 роком. Проте у 2020 році знову спостерігалось зростання коефіцієнта ліквідності порівняно із 2019 роком, що оцінюється позитивно, адже відбулося зростання швидкості можливого виконання своїх зобов'язань.

Коефіцієнт платоспроможності, що характеризує достатність власних засобів страхової компанії для виконання своїх зобов'язань протягом 2018 – 2020 років мав стабільну динаміку. Скорочення показника у 2018 році було зумовлено більшими темпами зростання зобов'язань страхових компаній в порівнянні із темпами зростання капіталу. Натомість зростання показника у 2019 та 2020 роках свідчить про нарощення капіталу страхових компаній, що оцінюється позитивно.

Динаміка коефіцієнта надійності оцінюється позитивно, не зважаючи на зменшення показника у 2018 році. Адже вже у 2019 році спостерігалось його збільшення.

У АТ «Страхова група» «ТАС» спостерігалася нестабільна динаміка коефіцієнта надійності протягом досліджуваного періоду. Так у 2019 році відбулося суттєве скорочення показника із 4,03 до 3,23, що було зумовлено зменшенням коефіцієнта ліквідності. Проте вже у 2020 році коефіцієнт надійності СК «ТАС» становив 3,47, що на 0,24 більше ніж у 2019 році.

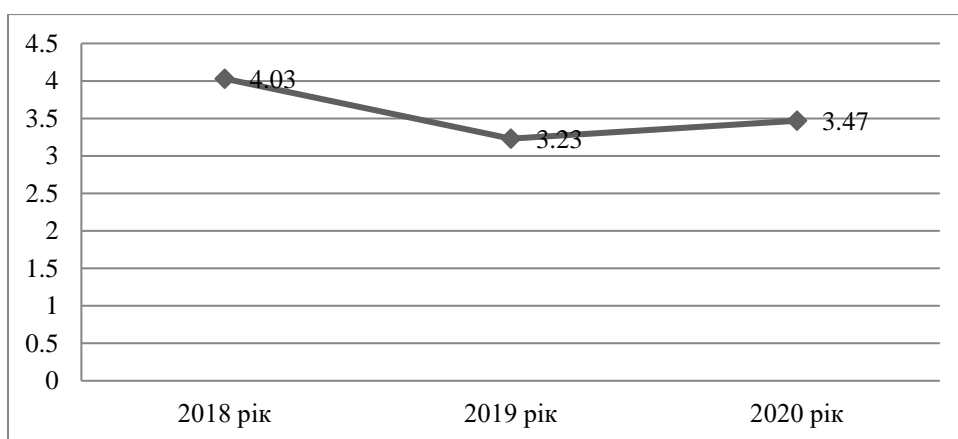

Рисунок 3.3 - Динаміка коефіцієнта надійності АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки

На основі розрахунків оцінки фінансової стійкості отримано результат про те, що фінансовий стан страхової компанії АТ «Страхова група» «ТАС» є стійким, оскільки коефіцієнти стійкості, ліквідності, платоспроможності та надійності відповідають нормативним значенням.

Страхова компанія повинна підтримувати належний рівень стійкості, надійності та платоспроможності шляхом аналізу основних економічних показників, коефіцієнтів та обробки статистичних даних. Це допоможе в подальшому покращити та оптимізувати фінансовий стан страхової компанії.

В умовах високої конкуренції на ринку страхова компанія стикається з великою кількістю ризиків, які можуть призвести до зниження фінансової стійкості та погіршення результатів діяльності.

Організація ризик-менеджменту страхової компанії може вирішити основні завдання діяльності, зокрема: планування прибутків і збитків, зменшення несподіваних витрат, оптимізацію оподаткування, підвищення фінансової стійкості.

Ми вважаємо, що процес управління ризиками фінансової стійкості страхової компанії – це низка рішень і заходів, що вживаються для виявлення та аналізу ризиків, спрямованих на оптимізацію управління в умовах ризику.

Підсистема управління ризиками фінансової стійкості страхової компанії передбачає визначення, оцінку та контроль заходів, що вживаються для

реалізації довгострокових та короткострокових управлінських рішень. З огляду на це, ми пропонуємо модель управління фінансовою стійкістю страхової компанії з урахуванням ризиків (рисунок 3.4).

Розроблена модель управління ризиками повинна містити повну інформацію про можливі ризики та методи управління ними. Сюди також входить перелік вжитих превентивних заходів та можливі напрямки покриття збитків.

Модель управління фінансовою стійкістю страхової компанії з урахуванням ризиків включає в себе такі основні етапи:

- перший етап – постановка мети;
- другий етап – виявити, проаналізувати та оцінити джерело ризику та визначити наслідки його впливу;
- третій етап – сформулювати заходи з управління фінансовою стійкістю;
- четвертий етап – моніторинг, контроль за виконанням та аналіз заходів щодо управління фінансовою стійкістю страхової компанії з урахуванням ризиків.

Розглянемо кожен етап більш детально.

На першому етапі впровадження моделі управління фінансовою стійкістю з урахуванням ризиків потрібно:

- забезпечити оптимальний баланс між прибутковістю та стабільністю бізнесу, фінансовою стійкістю;
- здійснити пошук по мінімізації ризику, орієнтованість на збільшення прибутку в умовах нестабільності зовнішнього середовища;
- забезпечити запобігання фінансових проблем;
- гарантувати збереження ресурсів або повністю отримати очікуваний дохід (прибуток) в результаті прийнятого рішення.

На другому етапі розпочинається процес виявлення, аналізу та оцінки факторів, що впливають на ризик, важливо також контролювати лінії бізнесу, що розвиваються всередині компанії. Детальний аналіз ризиків, включає виявлення та ідентифікацію зовнішніх та внутрішніх факторів ризику, що

впливають на виникнення та погіршення умов ризику; оцінку конкретних умов ризику; оцінку на основі можливих втрат та визначення їх допустимих рівнів; зону розміщення факторів ризику, яка залежить від пріоритетності їх обробки.

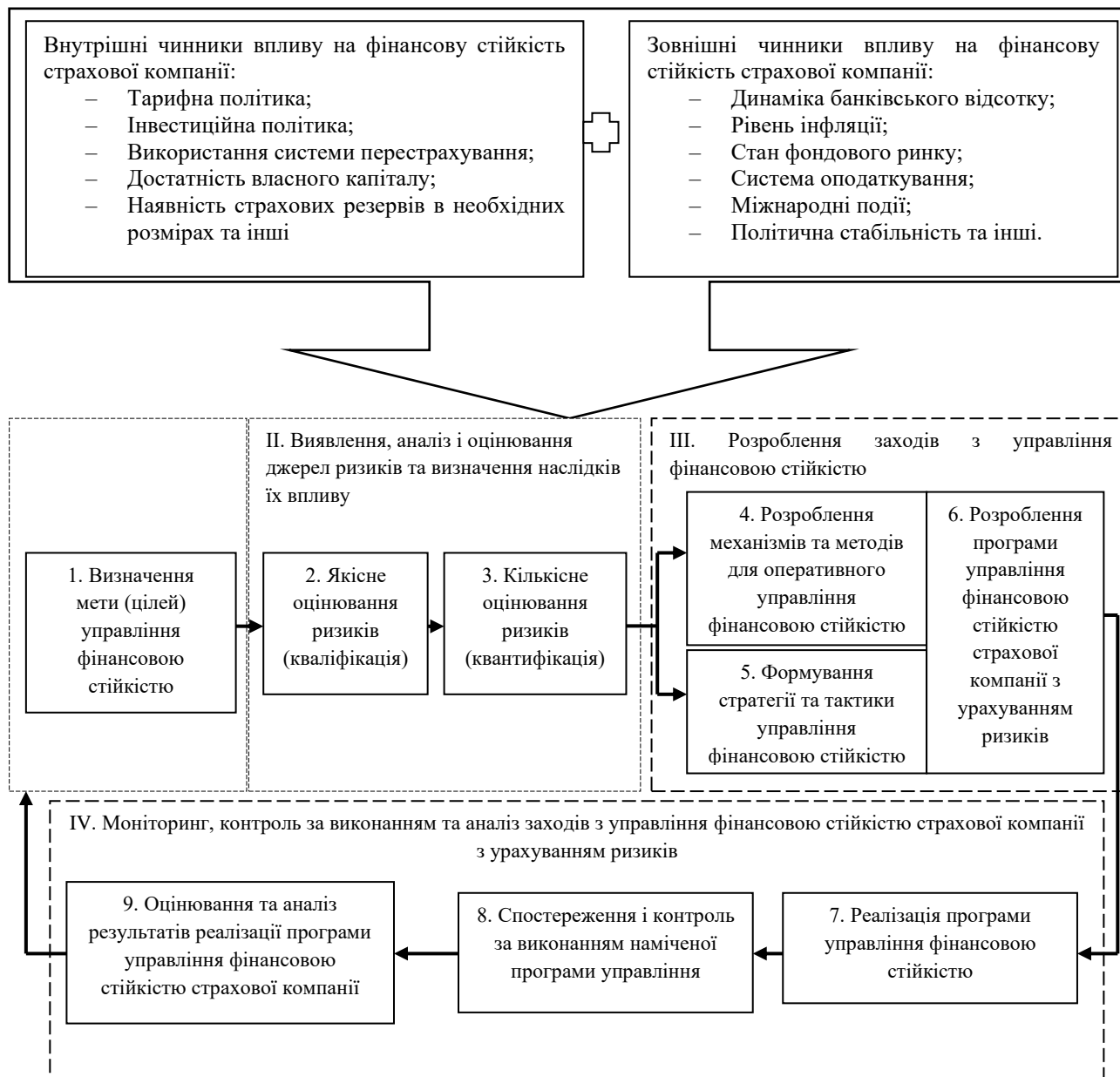

Рисунок 3.4 – Модель управління фінансовою стійкістю АТ «Страхова група» «ТАС» з урахуванням ризиків

Джерело: систематизовано автором на основі [28, 41]

Вирішальним фактором тут є якісний аналіз ризику, який включає: визначення джерела та причини ризику, визначення потенційних зон ризику; визначення всіх можливих видів ризиків; з'ясування фактичних переваг та

негативних наслідків, які можуть виникнути від впровадження управлінських рішень, пов'язаних з ризиком.

У процесі якісного аналізу важливо не тільки виявити всі види ризиків, які загрожують фінансовій стійкості страхової компанії, а й виявити можливі збитки, які супроводжують ризикові події(таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 – Класифікація факторів ризику та сценаріїв стрес-тестування страхової компанії

Група ризиків	Фактори ризику	Сценарії стрес-тестування
Страхові ризики	Ризик недостатності страхових премій та страхових резервів, катастрофічний ризик, ризик розірвання договорів страхування, ризик зростання витрат та ведення справи	Коливання частоти середнього розміру і терміну виплати страхових відшкодувань; зміна рівня страхових виплат; коливання частки достроково припинених страхових договорів; неточне прогнозування катастрофічних подій.
Ринкові ризики	Ризик зміни процентних ставок, фондовий ризик, майновий ризик, ризик спреду, валютний ризик, ризик концентрації, ризик неліквідності премій.	Коливання ринкової вартості акцій; коливання дохідності державних цінних паперів; коливання валютних курсів; коливання різниці в дохідності між корпоративними облігаціями та державними облігаціями; коливання ринкових цін на нерухомість; зміни рівня диверсифікації портфеля активів.
Кредитні ризики	Ризик дефолту контрагентів (банки, страхові компанії, клієнти)	Зниження кредитного рейтингу перестраховиків; погіршення кредитоспроможності інших контрагентів та посередників; невиконання зобов'язань перестраховиками та боржниками
Операційні ризики	Ризик, що виникає в результаті неадекватних чи невдалих внутрішніх процесів, або в результаті дій персоналу, або в результаті певних зовнішніх подій.	Помилка при розрахунку тарифу чи розміру необхідного обсягу резервів; випадки страхового шахрайства; зниження рівня довіри страхувальників до страховиків.

Відповідно до законодавства відчизняні страховики повинні здійснювати щорічно стрес-тестування та представляти його результати державному регулятору. По факту запропонована методичні рекомендації, які діють на сьогоднішній день, мають багато недоліків. Зокрема, сценарій стрес-тесту є одноваріантним із року в рік та не включає сучасні вилики зовнішнього середовища, що так сильно змінюється протягом останніх років, а також вітчизняною практикою не розроблено зручної уніфікованої єдиної методики підрахунку результатів стрес-тестування. Тому на основі зарубіжного досвіду

міжнародної організації ЕІОРФ, ми пропонуємо розширити перелік факторів (таблиця 3.5) для проведення стрес-тестування та визначення ризиківна вітчизняних страхових компаніях. Було б доцільно, автоматизувати дану програму, яка виключить ручний підрахунок заданих показників, знівелює суб'єктивізм та людський фактор, перевіряти ризики, які впливають на фінансову стійкість страхової компанії, а також дозволить комплексно оцінити рівень впливу стресів на фінансовий стан окремої страхової компанії чи страхового ринку в цілому.

Результат якісного аналізу є важливим джерелом інформації для кількісного аналізу.

Кількісний аналіз виражає індивідуальні ризики та ризики загальних рекомендованих рішень шляхом визначення ймовірності настання ризикових подій та чисельного значення їх наслідків. Кількісний аналіз включає числове вираження індивідуального ризику та ризику загальних запропонованих рішень. Кількісна оцінка ймовірності окремих ризиків та їх валютних еквівалентів дозволяє визначити найбільш ймовірні та значні ризики, які будуть предметом подальшого аналізу з метою прийняття рішення щодо зниження фінансової стійкості страхових компаній. Щоб краще керувати взаємозв'язком і взаємозалежністю між ризиками, оцінка різних ризиків має бути комплексною, аналіз ризику має здійснюватися на високому рівні. Правильна оцінка справжньої величини ризиків дозволить страховій компанії об'єктивно спрогнозувати розмір можливих збитків і визначити методи запобігання чи зменшення збитків, а також забезпечити їх покриття, якщо їх неможливо запобігти.

Третій та четвертий етап передбачають вибір стратегії та методів обмеження ризиків. Після цього здійснюється певний комплекс заходів із зниження ризику фінансової стійкості.

Формування рішення з управління ризиками. можливе лише в тому випадку, якщо рівень ризику не перевищує допустимого значення, тому в разі його збою збитки не призведуть до банкрутства страхової компанії. Ризик залежить не тільки від величини потенційної шкоди, але й від свободи вибору.

У будь-якій ризикованій ситуації розглядається можливість вибору з кількох альтернативних рішень, які можуть підвищити фінансову стійкість. Уміння визначати якісно і кількісно ступінь ймовірності кожного альтернативного рішення дозволяє вийти з багатьох можливих ситуацій.

Методи обмеження ризику мають різний вплив на зниження ризику за конкретних обставин. Тому не рекомендується використовувати зовнішні методи мінімізації ризиків з низьким рівнем ризику та стійким фінансовим становищем, оскільки вартість цих заходів може переважити позитивний ефект. Однак у критичній фінансовій ситуації без диверсифікації обійтися неможливо. У довгостроковій перспективі правильне управління ризиками підвищить шанси страхової компанії на покращення фінансової стійкості та значно знизить ризик погіршення її фінансового стану.

Ключовими умовами ефективного практичного застосування запропонованої моделі управління фінансової стійкості з урахуванням ризиків є: взаємозалежність та узгодженість процесів у системі та у сфері управління фінансами страхової компанії; покращення кількісних та якісних фінансових показників діяльності (капітал, рентабельність); використання сучасних інновацій та інформації в процесі пошуку та розробки рішень з управління ризиками; здійснення роботи з управління ризиками на основі своєчасності, послідовності, системності та чіткої структури.

Управління ризиками в цій моделі реалізується з використанням таких загальноживаних методів управління: контроль ризиків, передача ризиків, прийняття ризику чи неприйняття ризику, що залежить від переліку та терміновості визначення заходів реагування.

Безперечно, позитивним фактором підвищення ефективності системи управління ризиками страхової компанії є підвищення професійної компетентності працівників, що в поєднанні з максимальним успіхом профілактичних заходів забезпечить найбільший економічний ефект. У системі управління ризиками страхової компанії необхідно враховувати моделі та методи моделювання та формування сценаріїв ризику. Одним із таких методів є SWOT-аналіз, оскільки він дозволяє вивчити слабкі сторони та загрози страхової компанії та компенсувати їх можливостями та сильними сторонами.

Як інструмент управління, SWOT-аналіз має свої особливості: являє собою початковий етап стратегічного планування, є неодмінним етапом у процесі формування страховими компаніями стратегій забезпечення фінансової стійкості; являє собою основу формування інформаційної бази для стратегічних проблем та альтернативних стратегічних рішень, включаючи спільні дослідження зовнішнього та внутрішнього середовища страхової компанії; з одного боку, обумовлює відповідне поєднання загроз і можливостей у зовнішньому середовищі та переваг і недоліків страхової компанії, з іншого боку; у центрі уваги – фактори, що найбільше впливають на конкурентну позицію і формування конкурентної переваги фінансової стійкості страхової компанії. Результати SWOT-аналізу АТ «Страхова група» «ТАС» зобразимо у таблиці 3.6 та 3.7.

Таблиця 3.6 – Сильні та слабкі сторони АТ «Страхова група» «ТАС»

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - багаторічний досвід на страховому ринку; - розвинена мережа відділень; - велика клієнтська база; - наявність кваліфікованих кадрів; - лідер у рейтингу TOP-10 страхових компаній України; - стійке зростання надходжень за рахунок страхових премій та надання страхових послуг; - достатня кількість трудових ресурсів; - наявність великої кількості ліцензій, що забезпечує можливості розширення асортименту та вільного маневрування на ринку; - забезпеченість новітніми технологіями для вивчення ринку та функціонування на ньому 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність єдиної інформаційної бази; - значні відмінності бізнес-процесів; - відсутність терміналів у центрах продажу для розрахунку у безготівковій формі; - відсутність заходів спрямованих на поліпшення ситуації компанії на страховому ринку; - недосконала система взаємодії з посередниками; - недосконалість технічного оснащення у малих представництвах компанії

На основі SWOT-аналізу АТ «Страхова група» «ТАС», виділено сильні та слабкі сторони страхової компанії, можливості та загрози успішного розвитку вітчизняного страхового ринку можуть бути використані як основа для вдосконалення фінансового управління страхової компанії на тактичному та стратегічному рівні та коригуванні існуючої стратегії розвитку.

Слід відмітити, що діяльність страхових компаній суттєво відрізняється від інших видів підприємницької діяльності. Головна відмінність – бажання страхової компанії брати на себе ризики різних суб'єктів господарювання,

проте головною метою діяльності страхових компаній та інших суб'єктів господарювання є отримання позитивних фінансових результатів.

Таблиця 3.7 – Можливості та загрози діяльності АТ «Страхова група» «ТАС»

Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - впровадження нових видів страхування; - покращення інвестиційної діяльності; - розширення агентської та філіальної мережі; - залучення клієнтів малого та середнього бізнесу; - зростання суми страхових премій; - розвиток та застосування прогресивних наукових розробок для підвищення платоспроможності та фінансової стійкості 	<ul style="list-style-type: none"> - велика кількість конкурентів; - високий рівень збитковості по договорах страхування КАСКО та страхування цивільно-правової відповідальності водіїв - слабкий розвиток ринкової інфраструктури реалізації страхових послуг; - збільшення кількості шахрайств на страховому ринку, а це призводить до зростання недовіри населення до страхових компаній

Порівняно з іншими фінансовими посередниками, управління ризиком є невід'ємною частиною страхового бізнесу більшою мірою. Це відіграє важливу роль, так як оцінка, і здійснення заходів попередження, скорочення та компенсації по відношенню до різних суб'єктів господарювання є основною функцією страхової компанії. Зниження ефективності управління фінансовими ризиками страхової компанії не тільки призведе до зниження середньої норми прибутку компанії, але й негативно вплине на її стійкість, загалом підриваючи стабільність страхової системи.

Запропонована модель управління фінансовою стійкістю страхової компанії з урахуванням ризиків забезпечить для страхової компанії АТ «Страхова група» «ТАС» зниження загальної суми збитків, сприятиме її фінансовій стійкості та ефективному розвитку у майбутньому.

Висновки

Фінансова стійкість є одним з основних критеріїв ефективної та комплексної діяльності страхових компаній. Адже тільки фінансово стійкі страхові компанії можуть забезпечити своєчасну та повну виплату своїх зобов'язань перед страхувальниками. Тому фінансова стійкість, як прояв економічного життя, гарантує стабільність розвитку як окремих страхових компаній, так і всієї страхової системи.

Хоча вітчизняними та зарубіжними науковцями проведено чимало досліджень щодо сутності поняття фінансової стійкості страхових компаній, єдиного визначення досі немає.

Серед різноманітних визначень природи фінансової стійкості ми виділили три підходи. Згідно з першим підходом термін «фінансова стійкість» використовується під терміном «фінансова надійність». Другий підхід заснований на концепції, що фінансова стійкість тісно пов'язана з поняттям платоспроможності страхових компаній. Оскільки, саме успішна діяльність страхової компанії залежить від її платоспроможності. За третім підходом фінансова стійкість поєднується з фінансовою безпекою.

Після обговорення теоретичних основ поняття «фінансова стійкість страхової компанії» ми запропонували авторське визначення даного поняття, а саме під фінансовою стійкістю страхової компанії розуміється стан та якість грошового потоку страхової компанії, за якого вона може своєчасно та комплексно виконувати свої зобов'язання під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів.

Фінансова стійкість є складним поняттям, оскільки включає в себе взаємодію багатьох факторів. Більшість вчених вважає, що на фінансову стійкість страхової компанії в основному впливають розмір власного капіталу, тарифна політика, стабільність страхового портфеля, політика перестраховування, розмір страхових резервів, інвестиційна політика та рівень

платоспроможності[16].

У процесі дослідження ми визначили, що на фінансову стійкість страхових компаній впливають ендогенні та екзогенні фактори. Ендогенні фактори можна розділити на дві групи, а саме на групу фінансових факторів і групу не фінансових факторів. У свою чергу, екзогенні фактори можна розділити на економічні, політичні, соціальні та екологічні фактори. Реалізація одного чи кількох факторів створює різні види ризиків. Оцінивши методологічні засади визначення показників оцінки фінансової стійкості страхових компаній, ми визначили основні показники аналізу фінансової стійкості страхових компаній, до яких належать: абсолютні та відносні показники фінансової стійкості, показники ліквідності та платоспроможності.

Здійснивши оцінку фінансової стійкості страхових компаній України за 2018 – 2020 роки, ми визначили, що у 2020 році 74% страховиків дотримуються вимог до платоспроможності та фінансових нормативів. Кількість страховиків, фактичний запас платоспроможності яких менший за нормативний, залишилась сталою – 8 страхових компаній: при цьому залишилась неплатоспроможною 1 страхова компанія, що здійснює діяльність з ОСЦПВ. Одночасно не дотримуються нормативу платоспроможності та достатності капіталу та нормативу ризиковості операцій 20 страхових компаній. У порівнянні з попередньою датою кількість таких страхових компаній було 18. Кількість страховиків, які не виконують пруденційні нормативи протягом 2020 року практично не змінилися: порушення нормативу платоспроможності та достатності капіталу триває з попереднього звітного періоду у 40 з 44 страхових компаній (90% СК – 88,5% дефіциту); порушення нормативу ризиковості операцій триває з попереднього звітного періоду у 14 з 22 страхових компаній (63,6% СК – 98,7% дефіциту). Незначні зміни у кількості страховиків, які порушують вимоги, у сегменті non-life не значно коливаються, у сегменті life перелік порушників збільшився на 1 [35].

Оцінивши фінансову стійкість страхової компанії АТ «Страхова група» «ТАС» слід відзначити, що протягом досліджуваного періоду, коефіцієнт

ліквідності, що характеризує швидкість можливого виконання своїх зобов'язань, мав нестабільну динаміку.

Згідно з аналізом, платоспроможність АТ «Страхова група» «ТАС» знаходиться на відносно високому рівні. Для забезпечення платоспроможності страхова компанія повинна підписати якомога більше договорів, з найбільшою відповідальністю за кожним ризиком, прагнути до створення стійкого страхового портфеля.

Фінансовий стан страхової компанії АТ «Страхова група» «ТАС» є стійким, оскільки коефіцієнти стійкості, платоспроможності, надійності та ліквідності відповідають нормативним значенням.

Страхова компанія повинна підтримувати належний рівень стійкості, надійності та платоспроможності шляхом аналізу основних економічних показників, коефіцієнтів та обробки статистичних даних. Це допоможе в подальшому покращити та оптимізувати фінансовий стан страхової компанії.

У роботі дістала подальшого розвитку модель управління фінансовою стійкістю страхової компанії з урахуванням ризиків.

Визначено, що процес управління ризиками фінансової стійкості страхової компанії – це низка рішень і заходів, що вживаються для виявлення та аналізу ризиків, спрямованих на оптимізацію управління в умовах ризику.

Запропонована модель управління фінансовою стійкістю страхової компанії з урахуванням ризиків забезпечить для страхової компанії АТ «Страхова група» «ТАС» зниження загальної суми збитків, сприятиме її фінансовій стійкості та ефективному розвитку у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Про страхування [Електронний ресурс]: закон України № 86/96 ред. від 07.03.1996 р. – [Режим доступу]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
2. Базилевич В. Д. Страхування: підручник. / В.Д. Базилевич. – К.:Знання, 2008. – 1019 с.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. / О.Я. Базилінська. – К.: ЦУЛ, 2011. – 328 с.
4. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізм забезпечення): монографія / О.І. Барановський. – К.: КНЕУ, 2004. – 759 с.
5. Бойко А. О. Перестраховання як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії: дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит. Суми, 2016 – 278 с.
6. Балицька М.В. Роль фінансової стійкості страхових компаній у забезпеченні фінансової стабільності економіки країни / М.В. Балицька // Економіка та держава. – № 9. – 2016. – С. 89–92.
7. Богріновцева Л.М. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України / Л.М. Богріновцева, Ю.Ю. Варгелюк // Науковий вісник Херсонського державного університету, 2018. – № 31. – С. 174-179.
8. Братюк В. П. Дослідження управління фінансовою надійністю страховика на прикладі страхових компаній України / В.П. Братюк, Я.Ю. Гудачок // Ефективна економіка. – 2014. – № 11. – С. 46 – 48.
9. Вовчак О.Д. Страхування: навчальний посібник. / О.Д. Вовчак. – Львів: Новий світ, 2006. – 480 с.
10. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник. / О.Д. Вовчак. – Київ: Знання, 2011. – 391 с.
11. Внукова Н.М. Страхування : теорія та практика: навч.-метод. посіб. / Н.М. Внукова . – Харків, Бурун Книга, 2004. – 376 с.

12. Величко Г.О. Напрями удосконалення фінансової стійкості страхових компаній / Г.О. Величко, Н.М. Сташкевич, О.С. Сташкевич // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – Вип. 25(2). – С. 79 – 82.
13. Говорушко Т.А. Страхування: навчальний посібник. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк. – Львів: Магнолія 2006, 2014. – 324 с.
14. Гудков А.Н. Управление финансовой устойчивостью страховой организации: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к-та екон. наук: 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит». / А.Н. Гудков. – Иваново – 2010. – С. 40.
15. Гвозденко А.А. Страхування: підручник. / А.А. Гвозденко. –М.:ТК Велби, 2006. – 464 с.
16. Галушак В. В. Перестраховання як необхідна умова забезпечення фінансової стійкості та нормальної діяльності страховика / В.В. Галушак // Економіка і суспільство. – 2016. – № 2. – С. 513–517.
17. Герасимова І. Ю. Система фінансових важелів та її вплив на фінансову стійкість страхових компаній в умовах глобалізації / І.Ю. Герасимова // Економічний простір. – 2015. – № 103. – С. 118 – 128.
18. Єрмошенко А.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій: автореферат дис..канд.ек.наук. / А.М. Єрмошенко. – Донецьк, 2010. – 20 с.
19. Журавка О.С. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній / О.С. Журавка, А.Р. Темченко, В.Г. Федорченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – №22. Ч.1. – С.117 – 122.
20. Журавльова О.Є. Особливості впливу факторів на фінансову стійкість страхових компаній. / О.Є. Журавльова // Ринок цінних паперів України, 2013. – №1 – 2. – С. 39 – 45.
21. Житар М.О. Методичні аспекти управління ризиками страхових компаній / М.О. Житар // Аналітично-інформаційний журнал «Схід». – 2016. – Вип. 1(141). – С. 13 – 17.

22. Іванюк І. С. Теоретичні підходи до визначення категорії «фінансова стійкість страхової компанії» / І.С. Іванюк // Фінанси України, 2016. – № 11. – С. 77–89.
23. Косарева І.П. Особливості оцінки фінансової надійності та стійкості страхових компаній України. / І.П. Косарева, Д.Д. Лисенко // Інфраструктура ринку, 2018. – №17. – С. 156 – 161.
24. Клепікова О. А. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхової компанії з використанням імітаційного моделювання / О.А. Клепікова, С.О. Поліщук, О.А. Сарамков // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2019. – Вип. 96. – С. 80–94.
25. Кострач Л. М. Тенденції розвитку страхових компаній в Україні / Л.М. Кострач, Л.О. Рудь // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2015. – №2. – С. 135 – 153.
26. Кужелєв М.О. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах динамічного зовнішнього середовища / М.О. Кужелєв, М.О. Житар // Економічний вісник університету. – 2016. – Вип. 29(1). – С. 287 – 294.
27. Курига І.В. Теоритичні основи управління фінансовою стійкістю страхових компаній // І.В. Курига, К.Л. Ларіонова // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених. Хмельницький: ХНУ. 2021. – С.52 – 54.
28. Лойко В.В. Управління фінансовими ризиками страхової компанії / В.В. Лойко, М.Ю. Боева //European scientific journal of Economic and Financial innovation, 2019. – №2(4). – С.21 – 29.
29. Луконин С.В. Финансовая устойчивость страховых компаний и пути ее повышения. / С.В. Луконин / Страховое дело, 2003. – №5. – С.28 – 33.
30. Ненно І. Економічна сутність фінансової стійкості страхових компаній. / І. Ненно // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2012. – № 4. – С. 260 – 263.
31. Озерова О.Г. Управління фінансовою стійкістю страхової компанії. /

О.Г. Озерова, О.В. Левкович // Бізнес Інформ, 2020. – №7. – С. 230–235.

32. Олійник В. М. Поняття фінансової стійкості страхової компанії та елементів впливу на неї. / В.М. Олійник, Є.М. Бондаренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – № 39. – С. 149 – 157.

33. Олійник В.М. Фінансова стійкість страхових компаній: монографія. / В.М. Олійник. – Суми.: Університетська книга, 2015. – 287 с.

34. Палкин А.В. Функциональная взаимосвязь показателей и факторов финансовой устойчивости страховой организации. / А. В. Палкин // Финансы. – 2008. – № 12. – С. 68.

35. Павловська О.В. Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення. / О.В. Павловська, В.О. Філімонова // Ефективна економіка. – 2015. – № 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4130>

36. Пікус Р. В. Характеристика джерел забезпечення фінансової стійкості страхової компанії / Р.В. Пікус, М.В. Балицька // Фінансові послуги. – 2017. – № 1. – С. 2–5.

37. Рапницкая Н.М. Факторы финансовой устойчивости страховых компаний в современных условиях. / Н.М. Рапницкая // Вестник Мурманского государственного технического университета. – 2010. – Т. 13. – № 1. – С.68 – 72.

38. Результати аналізу звітності страховиків за 2020 рік. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://https://bank.gov.ua/>

39. Статистика страхового рынка Украины. Фориншурер страхование [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://https://forinsurer.com/stat>

40. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній (методологія оцінки та механізми забезпечення) : дисертація. / Н.В. Ткаченко // Суми, - 2011. – 418 с.

41. Турко М.О. Теоретичні основи управління ризиками підприємства / М.О. Турко // Економіка розвитку. – 2011. – № 4 (60). – С. 85 – 89.

42. Фінансова звітність за 2020 рік. Офіційний сайт АТ «Страхова група» «ТАС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://https://sgtas.ua/>

43. Цуркан І.М. Фінансова стійкість страхової компанії та ключові умови її забезпечення. / І.М. Цуркан, А.О. Остапенко // Ефективна економіка. – 2020. – №4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2020/57.pdf

44. Шамин Д.В. Анализ методики финансовой устойчивости предприятия на основании определения уровня толерантности к рискам / Д.В. Шамин //Интеграл. – 2013. – № 1–2. – С. 62–64.

45. Юрія С.І. Фінанси: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – Київ :Знання, 2012. – 687 с

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1 – Динаміка фінансових результатів АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темп приросту,%	
				2019 / 2018	2020 / 2019	2019 / 2018	2020 / 2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Чисті зароблені страхові премії	967 328	1 473 689	1 766 998	+506 361	+293 309	+52,35	+19,90
Премії підписані, валова сума	1 387 745	1 815 100	2 026 920	+427 355	+211 820	+30,79	+11,67
Премії переданні у перестраховування	140 005	165 522	116 749	+25 517	-48 773	+18,23	-29,47
Зміна резерву незароблених премій	298 170	166 712	146 828	-131 458	-19 884	-44,09	-11,93
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	17 758	-9 117	3 655	-26 875	+12 772	-151,34	-140,09
Собівартість реалізованої продукції	165 526	328 861	393 480	+163 335	+64 619	+98,68	+19,65
Довгострокові забезпечення	5 505	9 042	11 103	+3 537	+2 061	+64,25	+22,79
Страхові резерви	1 078 640	1 380 602	1 614 042	301 962	233 440	+27,99	+16,91
Усього за розділом II	1 084 145	1 410 707	1 636 666	326 562	225 959	+30,12	+16,02
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Поточна кредиторська заборгованість за:							
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	12 679	-	+12 679	-	-
товари, роботи, послуги	36 056	43 917	46 266	+7861	+2 349	+21,80	+5,35
розрахунками з бюджетом	14 264	26 117	19 345	+11853	-6 772	+83,10	-25,93
у тому числі з податку на прибуток	9 728	21 346	17 155	+11618	-4 191	+119,43	-19,63
розрахунками зі страхування	2	-	-	-2	-	-100,00	-
розрахунками з оплати праці	32	146	84	+114	-62	+356,25	-42,47
одержаними авансами	10 194	13 091	18 549	+2897	+5 458	+28,42	+41,69
Інші поточні зобов'язання	6 186	1	23 866	-6185	+23 865	-99,98	+238650
Усього за розділом III	71 426	84 263	123 768	+12837	+39 505	+17,97	+46,88
Баланс	1 606 303	2 105 901	2 457 256	+499598	+351355	+31,10	+16,68

Додаток Б

Таблиця Б.1 – Аналіз руху готівки АТ «Страхова група» «ТАС» за 2018–2020 роки.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темп приросту,%	
				2019 / 2018	2020 / 2019 р.	2019 / 2018	2020 / 2019
1	2	3	4	5	6	7	8
I Рух коштів у результаті операційної діяльності							
Надходження від							
Реалізації продукції	1 180 528	1 546 244	1 814 951	+365 716	+268 707	+30,98	+17,38
Цільового фінансування	735	795	1 431	+60	+636	+8,16	+80,00
Надходження від операційної оренди	-	9 728	9 396	+9 728	-332	-	-3,41
Інші надходження	64 158	123 087	115 967	+58 929	-7 120	+91,85	-5,78
Втрачання на оплату:							
Товарів (робіт, послуг)	692 968	966 609	1 174 297	+273 641	+207 688	+39,49	+21,49
Праці	39 633	74 809	91 911	+35 176	+17 102	+88,75	+22,86
Відрахувань на соціальні заходи	11 204	20 775	25 604	+9 571	+4 829	+85,42	+23,24
Зобов'язань з податків і зборів	43 927	65 977	112 885	+22 050	+46 908	+50,20	+71,10
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	34 815	46 285	86 653	+11 470	+40 368	+32,95	+87,22
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	-	19 659	26 232	+19 659	+6 573	-	+33,44
Інші витрачання	415 535	613 776	649 724	+198 241	+35 948	+47,71	+5,86
Чистий рух коштів від операційної діяльності	42 154	-62 092	-112 676	-104 246	-50 584	-247,30	+81,47
II Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності							
Надходження від реалізації:							
фінансових інвестицій	77 817	101 722	146 381	+23 905	+44 659	+30,72	+43,90
Надходження від отриманих відсотків		134 359	160 673	+134 359	+26 314	-	+19,58
Витрачання на придбання:							
фінансових інвестицій	87 357	164 181	151 241	+76 824	-12 940	+87,94	-7,88
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	143 024	71 900	155 813	-71 124	+83 913	-49,73	+116,71

Кінець додатку Б

Кінець таблиці Б.1

III Рух коштів у результаті фінансової діяльності	-	-	-	-	-	-	-
Витрачання на сплату дивідендів	-	-	48 256	-	+48 256	-	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-	-	-48 256	-	-48 256	-	-
Чистий рух коштів за звітний період	-	9 808	-5 119	+9 808	-14 927	-	-152,19

Додаток В

			КОДИ
		Дата	26.02.2019
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"	за ЄДРПОУ	30115243
Територія	м.Київ, Святошинський р-н	за КОАТУУ	8038600000
Організаційно-пра вова форма		за КОПІГ	96220
го сподарювання			
Вид економічної діяльності	Інші види страхування, крім страхування життя	за КВЕД	65.12
Середня кількість працівників:			
Адреса, телефон: 03062 м. Київ, проспект Перемоги, буд. 65, 044 536 00 20			
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знаку			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за допомогою (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.
Форма №1

Актив	Код рядка	Код за ДКУД	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 538	1 316
первісна вартість	1001	13 897	13 902
накопичена амортизація	1002	(12 359)	(12 586)
Незвернені капітальні інвестиції	1005	26 000	26 000
Основні засоби	1010	86 503	82 743
первісна вартість	1011	119 582	121 355
знос	1012	(32 989)	(38 612)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які облік ведуться за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	176 711	250 480
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	123 024
Залишок коштів у централізованих справах резервних фондів	1065	195 399	304 956
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	486 241	788 519

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2 229	2 960
Виробничі запаси	1101	2 229	2 960
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Помічні біологічні активи	1110	0	0
Депозити пере страхування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	130 740	175 297
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	2 854	3 806
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахуванням доводів	1140	8 718	13 477
в внутрішніх розрахунках	1145	0	0
Інші поточна дебіторська заборгованість	1155	7 531	7 741
Помічні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	395 521	459 825
Готівка	1166	1	1
Розрахунки банках	1167	395 520	459 824
Виправні майбутніх періодів	1170	357	439
Частина пере страхування у страхових резервах у тому числі в:			
резервах довгостроковим зобов'язанням	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	21 656	39 415
інших страхових резервах	1184	102 023	114 824
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	671 629	817 784
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи майбуття	1200	0	0
Валютні	1300	1 157 870	1 606 303

Після	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102 000	102 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	33 467	33 467
Додатковий капітал	1410	0	0
Власний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	13 042	16 190
Нерозподілений прибуток (неповернений збиток)	1420	288 144	288 807
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Випущений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	13 555	10 268
Усього за розділом I	1495	490 208	450 732

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	3 852	5 305
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	3 852	5 305
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	661 800	1 078 640
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних витрат	1532	331 747	450 416
резерв на зроблених премій	1533	330 053	628 223
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Привласнені фонди	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	665 652	1 084 145
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселівидні	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	23 249	36 056
розрахунками з бюджетом	1620	8 660	14 264
у тому числі з податку на прибуток	1621	7 196	9 728
розрахунками зі страхування	1625	2	2
розрахунками з оплати праці	1630	14	32
одержаними авансами	1635	9 078	10 194
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страхов сво діяльність	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	911	4 692
Відстрочені оподатковані доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	96	6 186
Усього за розділом III	1695	42 010	71 426
IV. Зобов'язання, пов'язані з оборотними активами, утримуваними для продажу, та пружалми вилучити			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Всього	1900	1 157 870	1 606 303

Керівник

Цірук Павло Вікторович

Головний бухгалтер

Кульгінська Ірина Олександрівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"Дата
за СДРОУ26.02.2019
30115243Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код радян	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	0	0
Чисті зароблені страхові премії	2010	967 328	810 712
Премії підписки, валова сума	2011	1 387 745	1 023 863
Премії, передані уперестраховання	2012	(140 005)	(111 807)
Зміна резерву зароблених премій, валова сума	2013	298 170	96 332
Зміна частки перестраховників у резерві зароблених премій	2014	17 758	-5 012
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(165 526)	(206 278)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(545 449)	(371 337)
Валовий:	2090	256 353	233 097
прибуток			
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни резервів довгострочних зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-105 868	-65 595
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-118 669	-118 537
Зміна частки перестраховників в інших страхових резервах	2112	12 801	52 942
Інші операційні доходи	2120	93 376	52 749
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справдішню вартість	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вкладених в цю операцію	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(212 722)	(171 936)
Витрати на збут	2150	(3 037)	(4 040)
Інші операційні витрати	2180	(121 393)	(56 417)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справдішню вартість	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	0	0
прибуток			
збиток	2195	(93 511)	(12 162)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	128 609	97 326

Інші доходи	2240	41 622	5 131
Доходи від благодійної діяльності	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(626)	(487)
Втрахи від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(34 161)	(10)
Привіток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
привіток	2290	41 933	89 798
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на привіток	2300	-37 780	-26 847
Привіток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
привіток	2330	4 153	62 951
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Доцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Доцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частина іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на привіток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2330, 2355 та 2460)	2465	4 153	62 951

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	5 159	5 416
Витрати на оплату праці	2505	48 453	39 542
Відрахування на соціальні заходи	2510	11 201	9 213
Амортизація	2515	7 168	7 135
Інші операційні витрати	2520	487 472	333 886
Разом	2550	559 453	395 192

IV. Розрахунок показників продуктивності акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий привіток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	26.15	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	26.50	0,00	0,00

Керівник Цірук Павло Вікторович

Головний бухгалтер Кульгінська Ірина Олександрівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"

Дата
за ЄДРНОУ

КОДІ
26.02.2019
30115243

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2018 рік
Форма №3**

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	1 180 528	839 298
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	735	596
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від витрат за залишковими коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	64 158	44 268
Випрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(692 968)	(483 339)
Премій	3105	(39 633)	(32 291)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(11 204)	(9 466)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(43 927)	(31 989)
Випрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(34 815)	(0)
Випрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Випрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(0)	(0)
Випрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Випрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Випрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Випрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Випрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші випрачання	3190	(415 535)	(243 180)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	42 154	83 877
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	77 817	7 500

необоротних активів	3205	0	1 431
Надходження від отримань:			
від опік	3215	87 357	76 176
дивіденді	3220	0	0
Надходження від державних	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від ребути дочірнього підприємства та інших господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Виплати на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(143 024)	(17 578)
необоротних активів	3260	(0)	(17 000)
Виплати за державними	3270	(0)	(0)
Виплати на надання позик	3275	(0)	(0)
Виплати на придбання дочірнього підприємства та інших господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3295	22 150	50 529
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частини дочірнього підприємств	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Виплати на:			
Виплат власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(0)	(0)
Сплату дивіденді	3355	(0)	(0)
Виплати на сплату від опік	3360	(0)	(0)
Виплати на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Виплати на придбання частини дочірнього підприємств	3370	(0)	(0)
Виплати на виплати неоподаткованих часток дочірнім підприємствам	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	0
Чистий рух коштів за звітний період	3400	64 304	134 406
Залишок коштів на початок року	3405	395 521	261 115
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	0
Залишок коштів на кінець року	3415	4 59 825	395 521

Керівник

Царук Павло Вікторович

Головний бухгалтер

Кульгінська Ірина Олександрівна

Додаток Г

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"	Дата (рік, місяць, число)	2021 12 01
Територія	М.КИЇВ	за ЄДРПОУ	40112942
Організаційно-правова форма господарства	акціонерне товариство	за КОД ЗУ	8038600000
Вид економічної діяльності	інші види страхування, крім страхування життя	за КОД ПГ	230
Середня кількість працівників	1 101	за КВЕД	65.12
Адреса, телефон	проспект Перемог, буд. 65, М.КИЇВ обл., 02062		5360020
Спринг код: тис. грн. без десятичного знаку (акрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), прощальні показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити по знамену "ч" у відношенні лінійки):			
за топоманетом (стандартом) бухгалтерського обліку			V
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код раєха	Наповнені звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 083	838
первісна вартість	1001	12 792	12 792
накопичена амортизація	1002	11 709	11 954
Незавершені капітальні інвестиції	1005	46 000	66 832
Основні засоби	1010	151 003	147 196
первісна вартість	1011	216 607	226 077
знос	1012	65 604	78 881
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	556 558	563 751
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1090	-	-
Відстрочені аквізиторські витрати	1060	153 060	191 383
Залишок коштів у центральних банках страхових резервних фондів	1065	381 041	454 665
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 288 745	1 424 865
II. Оборотні активи			
Заплати	1100	3 282	3 778
Виробничі заплати	1101	3 282	3 778
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити пере страхування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	236 124	276 776
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за наданими авансами	1130	15 672	4 040
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	16 144	15 454
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточна дебіторська заборгованість	1155	6 965	7 376
Поточні фінансові інвестиції	1160	334 559	514 986
Пропі та їх еквіваленти	1165	25 562	20 443
Готівка	1166	-	-
Розрахунки в банках	1167	25 562	20 443
Витрати майбутніх періодів	1170	341	939
Частка пере страхових у страхових резервах	1180	178 307	188 399
у тому числі : резерв ак довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резерв ак збитків або резерв ак належних витрат	1182	-	-
резерв ак незароблених премій	1183	30 238	33 893

інших страхових резервах	1184	148 269	154 706
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	817 156	1 032 391
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	2 105 901	2 487 256

Назва	Код радян	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102 000	102 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дорозі	1405	84 363	84 363
Додатковий капітал	1410	-	-
Інв'юстивний дохід	1411	-	-
Висхідні курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	16 397	16 397
Нерозподілений прибуток (непокривий збиток)	1420	378 793	454 383
Неоптимізований капітал	1425	(-)	(-)
Випучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	29 378	39 679
Усього за розділом I	1495	610 931	696 822
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податки і зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	21 063	11 521
Довгострокові забезпечення	1520	9 042	11 103
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	9 042	11 103
Цільове фінансування	1525	-	-
Вигодна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	1 380 602	1 614 042
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	585 667	672 278
резерв незароблених премій	1533	794 935	941 764
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Привокний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату дивідендів	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 410 707	1 636 666
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові і кредити банків	1600	-	-
Векселі вкрані	1605	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	43 917	58 945
розрахунками з бюджетом	1620	26 117	19 345
у тому числі з податку на прибуток	1621	21 346	17 155
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	146	84
Поточна кредиторська зборгованість за одержаними авансами	1635	13 091	18 549
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська зборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Дисконт майбутніх періодів	1665	991	2 979
Відстрочені оквісінні доходи відперестрахованих	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1	23 866
Усього за розділом III	1700	84 263	123 768
IV. Зобов'язання пов'язані з оборотними активами, утримувані для продажу, та групи вибуття	1700	-	-
V. Чиста зарпiсна активна нерезидентного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	2 105 901	2 487 256

Керівник:

Головний бухгалтер

*ЕП Царук Павло
Вікторович*
*ЕП Кульгінська
Ірина
Олександрівна*

Царук Павло Вікторович

Кульгінська Ірина Олександрівна

¹ Визначено в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Протокол № **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"** за ЄДРПОУ **30115343** Дата (р.к. місяць, число) **2021 01 01**

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **Рік 2020** р.

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма № Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код раєона	За звітний період	За звітний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	1 766 998	1 473 689
премії відшкодані, валова сума	2011	2 026 920	1 815 100
премії, передані у перестраховочні	2012	116 749	165 522
зміна резерву не зароблених премій, валова сума	2013	146 828	166 712
зміна частки перестраховувачів у резерві незароблених премій	2014	3 655	(9 177)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(393 480)	(328 861)
Чисті матеріальні збитки за страховими виплатами	2070	887 597	726 963
Валовий прибуток	2090	485 921	417 865
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(80 175)	(101 806)
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(86 611)	(135 251)
зміна частки перестраховувачів в інших страхових резервах	2112	6 436	33 445
Інші операційні доходи	2120	131 383	95 095
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю	2122	-	-
дохід від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2123	-	-
дохід від використання коштів, вкладених від операційно-фінансових операцій	2124	-	-
Адміністративні витрати	2130	(331 791)	(271 197)
Витрати на збут	2150	(2 941)	(2 837)
Інші операційні витрати	2180	(197 880)	(167 831)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю	2182	-	-
витрати від первісного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2183	-	-
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	2190	4 517	-
збиток	2195	(-)	(30 711)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	230 689	205 449
Інші доходи	2240	129 102	72 623
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної діяльності	2242	-	-
Фінансові витрати	2250	(5 631)	(6 622)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(138 905)	(74 171)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансові результати до оподаткування:			
прибуток	2290	219 772	166 568
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(82 760)	(58 287)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	137 012	108 281
збиток	2355	(-)	(-)

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "СТРАХОВА ГРУПА "ТАС"**
(колішевування)

Дата (рік, місяць, число) 2021 | 01 | 01
за ЄДРПОУ 30115243

Код

2021 | 01 | 01

30115243

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за **Рік 2020** р.

Форма №3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізація продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	1 814 951	1 546 244
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	1 431	795
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	-	-
Надходження від відсотків з а залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	9 396	9 728
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3090	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3095	-	-
Інші надходження	3095	115 967	123 087
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(1 174 297)	(966 809)
Праці	3105	(91 911)	(74 809)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(25 604)	(20 775)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(112 885)	(65 977)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(86 653)	(46 285)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(-)	(33)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(26 232)	(19 659)
Витрачання на оплату авансів	3135	(-)	(-)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(-)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3190	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3195	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(649 724)	(613 776)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-112 676	-62 092
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	146 381	101 722
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отримання:			
відсотків	3215	160 673	134 339
дивидендів	3220	-	-
Надходження від державних активів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від виходу дочірнього підприємства а та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3290	-	-

